

2220

2221

2222

84

b 27

1834

БЕРЕГИТЕ КНИГУ!

ОНА СЛУЖИТ НЕ ОДНОМУ, А МНОГИМ

Возвращайте книгу в
срок, чтобы и другие
могли воспользоваться
ею.

2011

1581

ՔԵՐԹՈՂԱԿԱՆ

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ

Բ

3488

ՀԱՅԵՐԱՆԵ ՈՒՆԵՐԻ

ՀԱՅԵՐԱՆԵ ՈՒՆԵՐԻ

ՀԱՅԵՐԱՆԵ ՈՒՆԵՐԻ

ՀԱՅԵՐԱՆԵ ՈՒՆԵՐԻ

ՀԱՅԵՐԱՆԵ ՈՒՆԵՐԻ

ՀԱՅԵՐԱՆԵ ՈՒՆԵՐԻ

ՀԱՅԵՐԱՆԵ ՈՒՆԵՐԻ

2003

1

2

84
2-27

u✓

1069
1537

84

Հ Ա Շ Ա Կ

ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ

ԱՐԴԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵԱՆ

ԹԱՐԳՄԱՆՆՑ

Հ. ԱՐՍԵՆ ՂԱԶԻԿԵԱՆ

Ի ՄԻԻԹԱՐԵԱՆՑ

2005

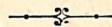
ՎԵՆԵՏԻԿ - Ս. ՂԱԶԱՐ

1899

2003

575

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

2005

Քերթողական Մատենադարանի Ա տետրակին զբաղած սիրալիր ընդունելութիւնը կը խրախուսէ զմեզ Բ տետրակ մըն ալ թարգմանելու և հրատարակելու՝ գաղղիական արդէի բանաստեղծական գանձարանէն : Յաջորդաբար պիտի թարգմանենք նաեւ՝ ուրիշ եւրոպական ազգաց քերթողական գործերէն ընտրանօք՝ եթէ նոյն ընդունելութիւնը խրախուսէ զմեզ : Աշխարհաբար լեզունիս՝ որ սկսած է, վերջի ժամանակներս մանաւանդ՝ իր ամէն ճիգը թափել աղէկ գէշ մատենադրական լեզուի մը կերպարանքն առնելու , այս տեսակ ինքնազիր կամ թարգմանածոյ արտադրութիւններէ դեռ շատ աղքատ է . և երանի թէ մեր այս ըրածը կամ ընկելքը՝ որ իբրեւ զկաթիլ մի ի դուլէնն , կամ աղքատ այրւոյն լուամային պէս բան մը , աւելի յաջող գործնէրու զրգիւ մ'ըլլար՝ իրենց լուամներն ալ ձգելու աշխարհաբարի աղքատ գանձանակին մէջ :

1795
41

9

Ս Ե Ն Ե Ք Ե Ր Ի Մ

Երբ տիրեց Մեմեքերիմ ֆաղդէացւոց աշխարհին,
Եւ հիմնեց հոմ հաստատուն կերպով իր փառքն
(ու պարծանք,
Բոլոր բըմակիւններն գերի տարաւ : Ծերերուն
Կըտրեցին երկու ձեռքերն ու փորեցին աչքերնին.
Մըմացածն՝ ի Նիմուէ իրեն շինեց պալատներ :

Արդ, երբ օր մը Տիգրիսի ափէն կ'անցնէր ձի հեծած՝
Մարգարտով բամուած ոսկի աստեղագարդ ըզ-
(գեստով,
Կըտըրտուած ձեռքերով կոյր ծերունի մը տեսաւ,
Նըշան՝ ահաւոր իր վաղեմի յաղթութեամբ,
Զոր երկու երկտասարդք գետին քովէն տանէին,
Գըգուելով զամի կարծես որդիական յարգամօք :

Կեցուց իրեն ձին Մեմեքերիմ թագաւորն,
Եւ, լաւ մը գաւակին վրայ մէկ ձեռքով կըռթըմած,
Այն խումբը մըկատեց երկայն ատեն մըտածկոտ :

Պամդուխտ ծերունույն որդիներէն փոքրագոյնն
Իր ձեռքով ամոր հաց կը կերցըմէր. իսկ երէցն
Ամոր կ'առաջնորդէր ծառայական խըմամբով,
Եւ քաղքին գեղեցկութիւնը կը պատմէր բարձրա-
(ձայն :

վասըն զի այն թափառկոտ խեղամղամին համար
(հէք,
Աչքեր ունէր մին, և միւսն ունէր զոյգ ձեռքեր:

Վերըստին քայնցուց թագաւորն իր համզատ ձին.
Բայց ձեռքը զամզրագեղ մօրութիւն վրայ տանելով
Կը խոկար.

«Այս գերին ունի բարի որդիներ:
Իմչո՞ւ կը մախամծիմ իրեն, չունի՞մ ես միթէ:
Բարգաւա՞ն ու բարեբաղդ ցեղիս ամթիւ զաւկըններ
Ձե՞ն գըգուեր զիս յարգամքով, զի՛ս, իրենց տէրն
(ու հայրիկ.

Իմչո՞ւ իրենց սիրոյն վըրայ չըլլամ ապահով.
Ձէ՞ որ ես քրի զիրենք հըզօր ու ճոխ յԱսորիս,
Եւ ամթիւ քաղաքաց վըրայ դըրի կուսակալ.
Երբ հրէից և ամպարիշտ Մարաց ազգին յաղթեցի,
Ձըտընի՞ միթէ այն ճոխ, շըքեղ աւարն իմ որդւոց:
Ձունի՞ն ամոնք միթէ ձիեր, ոսկի ու փըղեր,
Կիւներ, պալատներ կըրամիղէ, ուր կ'երթամ
Ճամըէ մը թեւաւոր ու մարդակերպ ցուլերու,
Աւէն կարելի հեշտութիւններն իրենց մօտ:
Ե՛ս զիրենք կը լեցընեմ: Արդ զիս իմչո՞ւ չըսիրեն:
Պէտք է զիս սիրեն, ինչպէս որ ես զիրենք կը սիրեմ,
Մամաւամդ երկու մեծերն, երկու ըմտրեալ զաւկը-
(մերս,

Ամհնք որ իմ կառքիս միշտ քովերէն կը քայնեմ,
Իմ որդեակս Ադրամելէք և իմ որդեակ Մարասար,
Որ ձեռքիս տակ կ'ուղչիմ և կը վարեն տէրութիւնս»:

Նոյն գիշերն՝ իր երկու մեծ որդիքը զիմք մօրթեցին:

Ֆ. ԳՈՐԷ

Փ Ա Ր Ա Ի Ո Ն Ը

Կախարդըն թուտմէս չորրորդ մեռաւ, իր մումիան
Իրեն գետնափորին մէջ կը մըմջէ յաւիտեան.
Թագաւոր—աստուածներուն կարգը դասուած է

(թուտմէս:

Իր որդին՝ Ամնուփիս, Նզիպտոսի մօր փարաւոնն
Հայրենի գահոյքին ժառանգութիւնն ըստացաւ:
Դըրած ոսկի վարսակալ մ' ուր իժ մը կայ գալարուն,
Իմք շիտակ կեցած, ձեռքերը բարձից վրայ, և
(աչքերն

Կորսըած հիս գիտեր ի՛նչ երագի մէջ բազմահոգ,
Խոշոր շըրթներուն վրայ ժըպիտ մը ցուրտ ու
(տըխուր,

Կ'ըմդունի, գէր ու կարճ սեանց մէջ իրեն պալատին՝
Որ ծածկուած է մըկարուն մեհեմակամ դըռշմներով,
Թեքական քուրմերուն և զիմուորաց մեծարանքն:
Պըղընծէ եռոտանեաց վրայ կը ծըխեն կըմդրուկներ.
Եւ, քըրմաց գըլխաւորն հոն ի գետին խոմարհած,
Ապագայ արքայութեան մեծութիւնները պատմէ.

«Ողջոյն քեզ, արքայդ Քեմդայ, երիցըս սուրբ
(փարաւոն,

Յորում եմ առողջութիւն, կեմդանութիւն, զօրու-
(թիւն.

Խօսէ՛. քու սըրբագամ կամքըդ պիտի կատարուի.
Երեք պահապաններն, Յրէ, Քեմէք և Յրա, քեզ
(համար

Ակէն մինչեւ տելլամ կ'ըմեն Նեղոսն արգաւանդ,
Քեզ համար ըսփինքսներն ու շըմագլուխ կապիկներն
Յաղթական աղաղակներն դէպ ի արեւ կ'արծըկեն -
Հրամայէ, ո՛վ վըսեմ փարաւոն, ի՛նչ կը ցամկաս:
Հումծը քուկդ է մինչեւ յարդին փոքրիկ շիւղն
(ամգամ:

Տուր պատուէր մ' և ժողովուրդ մ' անհուն սովի
(կը բըռնես:

Քո՛ւկդ է Շգիպտոս, քուկդ եմ մարդիկ ու կամայք,
Եւ երկրին բոլոր բերքերն ու համօրէն կեմդամիք:
Փա՛ռք կ'ուզես: Շատ լաւ, հըզօր արքայ, երկու
(խօսք ըսէ,

Եւ մենք շուտ կը հաւաքենք մաւատորմիդդ ու
(զօրքերդ:

Ազգերը քու բազկէդ պիտի ջարդուին, կոտորուին,
Եւ իրենց քաջ մարտիկները վազցընես պիտի դուռ,
Գերուած՝ կառքիդ քովէն, մըմամ որսի շըմերու -
Եւ երկրիդ սահմաններ պիտի հեռո՛ւ տարածես,
Եւ տըմկես պիտի ամէն տեղ յաղթութեամ կոթողներ:
Խօսէ՛: Կ'արհամարհես մարտն ու իրեն վըտանգներ -
Հաճոյքի՞, արհեստներո՛ւ սիրտը կապուած է ար -
(դեօք:

Ո՛վ տէր, իմացո՛ւր մեզի թէ ի՛նչ է ուզածդ -
Եւ բուրմանց մէջ՝ յԱսիոյ գերուած հարիւր գեղու -
(հիք

Ամառուան արշալուսին պէս ճաճանչեղ ու զոդտրիկ,
Եւ իրենց թուխ մերկութիւնն ակունքներով զար -
(դարած՝

Ի ծայն թըմբուկներու և մուգաւոր ծըմծղայից
Պիտի զքեզ գիմովցընեն արիւնեան պարերով:
Կ'ուզէ՞ քըմահաճոյքդ արդեօք կոթող մը կամգմել
Ուր տեսէ յիշատակդ ի սպառ ամեղծ, անկորուստ -

Եւ որում քով պըզտիկ, ոչինչ բամեր համարուին
Լի՛նն ու լաքիւրիմթ, մոյսպէս հըքք բուրգերն ալ:
Երազէ՛ որչափ կըրմաս երազ հըսկայ, վիթխարի,
Որդիդ Աստուածոց - կամգմել կու տանք քեզ համար
Բիւրաւոր մարդոց ձեռքով՝ քարերու բիւր կըտոր -
(ներ:

Քըսան մահանգներ քուկդ եմ բոլոր, փարաւոն,
Ջիմուորն ոսկեսաղուարտ, ու թըլփատուած քա -
(համան,

Դըպիրն, արուեստաւորն՝ որ իր գործին է մըստած,
Ամէն արհեստի, ամէն դասու մարդիկներ -

Եւ երբեք պիտի չըլլամ քու փափաքներդ ա՛յնքան
(մեծ:

Խօսէ՛, հրամայէ՛, և հմագամիդ'մք պիտի մեմք»:

Ըսաւ - և ամէնքն հո՛ն կեցած եմ լուռ, զըլխակոր -
Բայց մա սիրտն ըզգալով լի զըզուամբով մ' ամ -
(սահման

Եւ ինքն իրեն հարցմելով թէ ի՛նչպէս պէ՛տք է սկըսիլ
Այն իրեն այնքան չըքմաղ յաջող ցուցուած տէ -
(րութիւնն,

Դեռատի արքայն կ'ըսէ -

«Գերեզմա՛նքս շինեցէք»:

ԾՆՆԴԵԱՆ ԹՌՁՈՒՆՆԵՐԸ

Կը դողայ ցոշտ յարդին վըրայ,
Մխրռն փոքրիկն Յիսուս մանուշկ.
Եւ զի մըսրին մէջ նա տաքնայ՝
Փըչեն վըրան եզն ու իշուշ:

(ԹԵՌՅԻՆ, ԿՕԴԻԵ):

Մանկիկն Յիսուս խիստ աղքատ էր
Մէջ իր մըսրին, մէջ իր գոմին:
Բարակահիւս չունէր գորգեր...
Մանկիկն Յիսուս խիստ աղքատ էր,
Թողած թարմ խոտն՝ իրենց շունչեր
Եզն ու իշուկ վրան փըչէին.
Մանկիկն Յիսուս խիստ աղքատ էր
Մէջ իր մըսրին, մէջ իր գոմին:

Պատին վըրայ, խեղճ վարագոյր,
Սարդն իր ոստայնը կը ձըգէր.
Կը կաթկըթէր ըլլոր ձիւն, ջուր
Պատին վըրայ, խեղճ վարագոյր:
Եւ այս պալատն էր ոսկեթոյր,
Աստուծոյն, որ ցանց աստղեր...
Պատին վըրայ խեղճ վարագոյր
Սարդն իր ոստայնը կը ձըգէր:

Ձըկար փրդոսկր, ոչ կահ պայծառ,
Միայն բաղեղն էր տանը զարդ,
Ձըկար ժամեակ, չըկար գոհար,
Ձըկար փրդոսկր, ոչ կահ պայծառ,
Եւ ոչ իսկ մէկ խաղալիկ կար
Որ լացող տղան ըմէր զըւարթ...
Ձըկար փրդոսկր, ոչ կահ պայծառ,
Միայն բաղեղն էր տանը զարդ:

Սուրբ Յովսէփ խաչ մ'անոր շինեց,
Դըղքի փայտէ փոքրիկ խաչ մի.
Որ ըզբօսնու այն արքայն մեծ՝
Սուրբ Յովսէփ խաչ մ'անոր շինեց.
Բայց խաչն այն հինգ ամգամ կամ վեց
Հացուց մայրիկն ըսքամչելի...:
Սուրբ Յովսէփ խաչ մ'անոր շինեց
Դըղքի փայտէ փոքրիկ խաչ մի:

Մօտ որրոցին մանկան քըմքուշ
Երեք թըռչմիկ զըւարթ երգով
Տատրակ, սարեակ, խայտիտ աշխուժ,
Մօտ որրոցին մանկան քըմքուշ՝
Նկան իրենց երգերն անուշ
Երգել հովուաց, մոգերուն քով,
Մօտ որրոցին մանկան քըմքուշ
Երեք թըռչմիկ զըւարթ երգով:

Մուր որմերով ախոռին մէջ
Նըւագէին իբր յամտառակ,
Որ զուարթամայ այն արքայն մեծ
Մուր որմերով ախոռին մէջ.
Եւ սուրբ Յովսէփ ամոնց շինեց

Երեքին ալ մէկ մէկ վամդալ :
Մուլ որմերով խոռոն մէջ
Նըւագէին իբր յամտառակ :

Մամկիկն Աստուած երբ աքսոր զմաց
Եգիպտացւոց երկիրը տաք,
Հոն էր խըմբեակն այն երգասաց
Մամկիկն Աստուած երբ աքսոր զմաց.
Ու կ'երգէին ծայնով կամաց
Եւքալիբդի ճիւղի մը տակ,
Մամկիկն Աստուած երբ աքսոր զմաց
Եգիպտացւոց երկիրը տաք:

Երբոր Յիսուս տեսաւ այն հող՝
Ուր ինք ծըմաւ, այն հող սիրում,
Թըռամ հկան թռչումքն երգող
Երբոր Յիսուս տեսաւ այն հող.
Մըրմընջէին ու փոխն ի փոխ
Կեցած թըփին մէջ վարդեմւոյն,
Երբոր Յիսուս տեսաւ այն հող
Ուր ինքն ծըմաւ, այն հող սիրում :

Ի Թաբոր, մօտ Յորդանանու,
Ի Գալիլեա, ի Մամարեա,
Պարտէզին մէջ, տակ ձիթեմւոյն,
Ի Թաբոր, մօտ Յորդանանու
Գային երեքն այն երգելու
Զորդին Երկմից և Մարեմայ,
Ի Թաբոր, մօտ Յորդանանու
Ի Գալիլեա, ի Մամարեա :

Կափառմառում երգեցին նախ *
Երկինք Էրկինք Յիսուս մանկան.
Ի Թաբոր Վարդն վառ չըքնաղ.
Եղամակով գեղածիծաղ.
Այսօր Իջեալ, Մայր Հաւատոյ
Ետ խորհրդոյ Հաղորդութեան.
Կափառմառում երգեցին նախ
Երկինք Էրկինք Յիսուս մանկան :

Խաչավայտին ծառին քովիկ
Երգերն ամոնց դեռ կը լըսուին.
Կ'ըսեն թէ այն երեք թըռչնիկ
Մեռան խաչին ծառին քովիկ.
Ծմընդեան լըսուի իրենց ձայնիկ
Արշալուսի պատարագին.
Սեղանոյն մօտ, խաչին քովիկ
Երգերն ամոնց դեռ կը լըսուին :

Հ. ՏԸԼԱՅՈՐԿ

* Այս տունը Հանացինք յարմարեցնել մեր Էրգե-
րուն՝ վերցնելով լատինականները :

ԿԱԻԷ ԹՈՒՉՈՒՆԸ

Էջ 16 ձեռագրի Ֆիստուխի Թրուեստ քրուչնիկըն կենդանի:

Ի Նազարէթ*, ծաղկամեջ քաղաք
Արմաւենույ մը շուքիմ տակ,
Ուր Մարեամուս մօր էր տընակ,
Քըսան տըղայք հաւաքուեր են,
Չեռնիրմ իրենց վարդով են լի,
Եւ այն ծաղկով** որ կը բուսնի
Խառն ըմդ ցորենն:

Յատակը կաւ աղբեր մը քով
Դըմեն կակուղ բեռը մեղմով.
«Կենամք, գոչէ, հոս ժըպտելով
Ջօրագըլուխն այն ժիր զըմդին.
Այս ջուրին քով, տակն այս շուքին
Կ'առաջարկեմ գործ մը զըւարթ
Ուշ դըրէք արդ:

«Կը տեսնէ՞ք հողը շէկ գոյմով,
Շինեմք անկից մատով, բուլթով
Մամուռն տակ երգող թըռչնակն

*Նազարէթ՝ ծաղիկ կը թարգմանուի.

**Կակաչ, հարմուկ.

Կամ գեղեցիկ մի ծիծեռնակ.
Որում որ գործն ըլլայ աղուոր
Մեր հանդիսին ըլլայ թագուոր
Ամբողջ մէկ օր»:

Սկըսան գործի ամէնքը մէկ.
Վեր քաշուած են վաղ իրենց թեւք,
Ամէնքն յաջող թէ ամյաջող
Թըրսեն զամգեն այն կարմրուկ հող.
Եւ թըռչնիկնիրն եռանդագին
Ամմիջապէս դըմեն գետին
Վըրան մարգին:

Բայց այն խըմբին մէջ մանկական
Ամէնքը մէկ կ'ուզեն մական.
Եւ խոովեցաւ յանկարծ դաշտիկն
Իրենց վէճով, կագով սաստիկ.
Ամէն մէկն իր գովէ թըռչնակ,
Ամէնք կ'ուզեն այն մըրցամակ
Այն աղուոր թագ:

Միմէ վիճէր գումդն այն մանկական
(Արուեստուորաց շատ բնական բան)
Կու գայ տատարակ մ'ազմիւ, գողտրիկ
Համգլի հոն տեղ ճամբուն մօտիկ,
Վարդ մը կ'առնու այն մանկամեջ մին,
Ցուցնէ անոր, որ խըմբագին
Գայ իր ծեռքին:

Եւ իրեն միւս թաթով փափկիկ
Կ'առնու իրեն շինած թըռչնիկ,
Եւ զարմացած գըմգին առջև

Վըրամ փրչէ շումչ մի թեթև.
 Եւ Յիսուսի շըրթներում տակ
 Կը ծըմի մի մոյն մըմամակ
 Քըմքուշ տատրակ :

Ծօցայ թըռչնիկն իւ մատին վըայ
 Նայի երկինք և վեր սլամայ...
 Ջարմամամ մախ լըռիկ մըմջիկ,
 Ժըպաին, սակայն սոսկամ սաստիկ.
 Ապա զըւարթ գումդըն կարդայ
 « Կեցցէ՛ Որդին Մարիամայ
 Տէր միւր արքայ » :

Իւր ոտից տակ ցամեն ճիւղեր,
 Ցամեն կարմիր, ճերմակ վարդեր,
 Ցամեն կակաչ, կուսածաղիկ...
 Հուսկ ծըռեցին իրենց զըխիկ
 Եւ կ'երգէին. « Կեա՛նք, յաղթութի՛ւն...
 Յիսուս, արքայ մեր ամենում,
 Քեզ օրհմութի՛ւն »...:

Ես եմ կաւէ թըռչնիկս այս հէք,
 Հոգւոյս թեւերն եմ դիւրաբեկ,
 Քայց Յիսուս քու Աւետարամ
 Դմծի կենաց ցըցուց ճամբամ.
 Քեւ ապրի ամծմ իմ, քեզ յուսայ,
 Աստուած իմ, դու իմծ գերակայ
 Տէր և արքայ :

ՆՈՅՆ

ՈՂԲԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ա

« Մայր, ի՞նչ մաքուր է, ի՞նչ սիրում
 Կարկաջահոս այն քաղցր առուակ :
 Զուրը սիրեմ սիրով ամոհում,
 Այն ջուր կաթի պէս ամուշակ :
 — Ըզգուշացիր, Գառնիկ որդեակ :

— « Գայլնազմերու մէջէն յուշիկ
 Կ'ամցմի կ'երթայ երկայն ըարակ.
 Հոն կը դիմէ ծարուող թըռչնիկ,
 Ես ալ, թ'ուզես մայր սիրումակ...
 — Չըլլայ թէ մի՛, Գառնիկ որդեակ :

— « Փըթթին ափումըն մարեմխոտ,
 Գեղծ քամ ըզըուրդ, քամ ձիւն ճերմակ,
 Վարդ և ծոթրին ամուշահոտ,
 Մամուռ և թիւմ գոյն մամիշակ :
 — Մի՛ երթար հոն, Գառնիկ որդեակ :

— « Ճիւղերում մէջ վարդին վայրի,
 ծիշտ վերելէմ սիրում սոխակ
 Զըգէ ծայմիկն իւր արծաթի.
 Ո՛հ այն շատ քաղցր է եղանակ:
 — Մի՛ լըսեր մի՛, Գառնիկ որդեակ:

— « Երբ կը մայիմ վերէն յաճախ
 Տեսնեմ առուին հոն ի յատակ՝
 Ծերմակ ըուրդով մէկը չըքմաղ,
 Կարծեցի թի՛ւր ինձ մըմամակ:
 — Մի՛ հաւատար, Գառնիկ որդեակ:

— « Խոտն ի՞նչ ամհամ է ի մըսուր.
 Խոտն է չոր, դաշտն է դըժըմդակ.
 Կուզեմ խըմել քիչ մը պաղ ջուր,
 Շատ քիչ, քառորդ մը, կէս ըպժակ:
 — Մի՛ խըմեր մի՛, Գառնիկ որդեակ »:

Բ

Միմակ՝ մարգին մէջ իրիկուամ՝
 Գառնիկ ըրաւ իրեմ փափաք.
 Եւ թողլով խոտը ծաղկահամ
 Խոյացաւ դէպ ի այն առուակ:
 Ծարաւ էր մա, թըշուա՛ռ Գառնեակ:

Զով զով խըմեց ջրիկն այն պայծառ
 Որ հոսէր իւր ոտներում տակ,
 Մըմընալով. « Բարոգն հոն վար... ».
 Եւ հոն վար մայրն իրեմ որդեակ
 Կանչէր իրեմ թըշուառ Գառնեակ:

Գայլը եկաւ մուժ գիշերով.
 Տեսաւ Գառնիկը միայնակ.
 Գեռ չըխըմած, մէկէ՛ն, շուտով
 Յարծըկեցաւ՝ սիրտ դըժըմդակ,
 Նափեց կըլլեց այն խեղճ Գառնեակ: —

Կըրէք վայրի վարդին թըփիկ,
 Ծոթրին և թիւմ գոյն մամիշակ,
 Բուրդէ կարմիր չորս գըմդակիկ,
 Երբեմըն ձեան պէս ըսպիտակ...
 Այս Գառնիկին էին մըշխարք:

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ՄԸ

ՊԵՏՐՈՍԻՆ հետ այն օրերն Յիսուս միմակ կը
(շըրջէր

Գեմնեսարէթ քաղքին քով, լըծին ափամցը վըրայ,
Այն պահուն ուր կէս օրուամ արեւը կրակ կը
(թափէ,

Երբ տեսամ փըլփըլկած խեղճուկ հիւղի մը առջին
Որսորդի մը այրին՝ սուգի երկայն քօղերով,

Որ տըխուր կերպով մըստած էր հոն դըրամ սեմին
(վրայ,

Իր աչքերը թըրջող արցունքն անոնց մէջ զըսպած,
Որբելու համար որդին ու մամնելու աղէկատն:

Վարդապետն ու բարեկամ խիտ թըզենաց մէջ
(ծածկուած՝

Քիչ հեռու անկից՝ առանց տեսնըւելու մայէին:

Թամկարծ մէկն այն ձերբերէն, որոնց մէկ ոտքն է
(շերիմ,

Մուրացկան մը, որ ումէր գըլխուն վըրայ մի աման
Անցնելու ատեն ըսաւ ամոր որ հոն կը մամէր.

«Կի՛ն, ես պէ՛տք է որ այս կաթով լեցուն ամուս
(մը տամիմ

Սա մօտի գիւղը ըմակող մարդու մը տունը. սակայն
Կը տեսնես դուն ալ, տըկար եմ, տարիքէս ըմկ-

(մըւած:

Դեռ տուներն ասկէ հագար քայլէն էւել հեռու են.
Եւ կը զգամ լաւ որ միմակ չըկարենամ պիտի ես
Ընել այս աշխատութիւնն՝ որ պիտի դամգ մ'իմծ
(բերէ »:

Կինն ոտքի ելաւ առանց ըրմաւ մէկ խօսք մ'ըսելու,
Առանց վարանելու ծըգեց վուշի աղէկատն,
Եւ ուռի որորոցն ուր հէք որբիկը կու լար,
Եւ ամանն առնելով այն թըշուառին հետ գըմաց:

Եւ Պետրոս ըսաւ.

«Մարդ պէ՛տք է որ ձեռք տայ ուրիշին,
Վարդապետ, բայց այս կին կարծեմ պատճառ մը
(չունի

Երեսի վըրայ թողու այսպէս որդին ու իր տուն
Օգնելու համար ճամբան դիմացն առջի ելլողին:
Քիչ մ'ամդին, ամտարակոյս, անցորդ մը որ և իցէ
Կըրմար այս մուրացկանէն ամանն առնելու տանեք»:

Բայց Յիսուս Պետրոսին պատասխանեց.

«Յիրաւի,

Երբ թըշուառ մ'աւելի՛ թըշուառին վրայ կը գըթայ,
Կը հըսկէ Հայրս ամոր տան վրայ, ու կ'ընէ երջանիկ:
Լաւ ըրաւ, որ մեկնեցաւ այն կին առանց յամելու»:

Այս խօսքերն ըսելով, փըրկիչն եկաւ ու մըստաւ՝
Փայտէ հին մըստարանին վրայ, խեղճ հիւղին առ-
(չեւ հոն,

Եւ իրեն աստուածային ձեռքերովն հոն մի վայր-
(կեան

Մամեց աղէկատն ու փոքրիկն ալ որորեց.

Եւ յետոյ, Պետրոսին մըշամ ըրաւ, մեկնեցաւ:

Եւ, երբոր վերադարձաւ իրեն տըմակն՝ այն այրին
 Որում Տէրն իր քարութեան այս ապացոյցը կուտար,
 Գըտաւ — առանց գուշակելու թէ արդեօք ո՞ր մը —
 (տերմէն, —
 Աղէկատը մանուած և իր որդին քըմացած :

ՖԻ. ԳՈՐԷ

ԵՐԿՐԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Երկըմքն որդին տարւոյն մէջ մէկ անգամ կը հերկէ:

Այս գործին որոշուած թուականն էր, ո՛ր մը
 (Քամկ-էի՝

Դմաստուն ինքնակալը կը ծըռէր խոփին վրայ
 Որ լըծուած էր թիպեղի երկու ճերմակ եզմերու:
 Հեռուէն վազող անհուն ամբոխն առանց դիտելու
 Թայ-Յիմկ՝ ամուսնին՝ կ'առաջնորդէր արօրին,
 Նայելով, մըտածկոտ և ինքն իրեն խօսելով,
 Արգաւանդ երկրին՝ որ իր ոտից առջեւ կը բացուէր.
 Եւ ակօսը փոքրելով կը մըրմըմջէր.

«Ո՛ւ Նրկիր,

Կեանքը առեղծուած մըն է ու մահը խորհուրդ:
 Բայց դուն՝ որու հասկեր միշտ հովերէն ծըփծըփում
 Գիրցած են մեռելներով որ ողջերուն սըմունդ տան,
 Ո՛ւ դու մայր և դայիակ մայրի ծառին ու սէզին,
 Մեր ճակատագրին բառը դուն պէտք ես գիտմալ:
 Ինձ համար ամուսնին է այս, ուրիմըն խըմդրեմ
 Պատասխան մ' ինձ տուր: Ես եմ քամկ-էի, որդի
 (Զուն-Ձիի.

Ու իմ բազուկըս յաղթեց Ֆորմոզայի, թիպեղի.
 Ամենէն մեծերուն մէջ ամենէն մեծն եմ ես,
 Եւ մէկն ինձ չի յամղըզմիր խօսք ուղղել: ծայն
 (բարձրացմել

Առանց իմն ամգամ ճակատն հողին գետնին զար-
(մեկու-

ես եմ տէրն, որուն ամէն բան մերելի է, ամէն
Մակայն իմ սիրտըս խոնարհ է և հոգիս հընազանդ-
ել ես իմ մախնիքներուս հըպարտութիւնը չունիմ-
ել որպէս զի մեծմամ իմաստութեամբ, լաւու-
(թեամբ

Քանդակել տըւած եմ, հին սովորութեանց հաւա-
(տարիմ,

Պալատիս պատերուն վրան իմաստնոց առածներն,
Դեռատի մ'իմչպէս ծերոց խորհուրդներուն հետեւի-
ս'ատեմ շողսքորթներն, և թէ բարի չըլլայի
Կըտրել կու տայի գուցէ ամոնց լեզուներն-

Քաղցըր եմ, և կ'արգելեմ, ըսպառնալեօք խիստ
(պատժոց,

Խեղդել իգական սեռին աղջիկ զաւկըներն-
Նըրբամիտ եմ, գիտեմ խըմծորհմի մը թըզուկ
Պատուաստել վարդի վըրայ, ըստ բըմական օրինաց,
Կը զարմեմ զանազան արուեստական գործիներ,
Կը կարդամ ջուրի պէս, սիրոյ հրգեր կը շինեմ:
Քաջ եմ, բայց ոչ մըման սարսափելի թիմուրին,
Սըմոտի փառաց սիրով և կամ արիւն թափելու,
Այլ իյնալու համար արհել որոտըմզստ ճայթիւնով
Տափաքիթ Մոմկոլին կամ ամաստուած Ռուսին
(վրայ,

Եթէ Միջին տէրութեան վրայ յամղըզմին յարծըկի-
գիտուն եմ, գիտեմ ծէսեր և օրինաց մատեաններ:
Բարեպաշտ եմ, կը յարգեմ կուտուններուն մէջ
(իրենց

Քսմկ-Ցիի բոծուններն, ինչպէս քուրմերը Ֆոյի-
Ցիսունսն ալ կը պաշտպանեմ, սա մոր Աստուածն-
(որ ծըմաւ

Կոյսէ մ' և կ'ուզէ որ մարդ մըմամը սիրէ:
Արդար եմ, կը պահանջեմ որ հըմծելու ժամանակ
Բոլոր ցանած ցորեմն երկրագործին տունն երթայ-
վերջապէս, կայսըր մ' եմ մեծ, իմաստուն և բարի,
Եւ ամունս օրհնուած է ամէն օդ ծըծողէ
Երկմային Տէրութեան մէջ՝ արեւելքէն արեւմուտք:
Եւ հիմայ, ո՛ր դուն, որու արգասաւոր բեղունութիւն
Կը շնորհէ մեզի բըրինծ, կու տայ ցորեմ, կու
(տայ թէյ,

Ո՛ր երկիր մայրեմնի, ուր որ ամէն արարած
Կը փըմտուէ իւր կեանք և հուսկ կը գըտնէ իր գե-
(րեզման,

Եւ որ երկրիս մէջ ամէն բանի պատճառն, ար-
(դիւնքն ես,

Ըսէ, ի՞նչ իմ բոլոր ըրածներէս պիտի մնայ:
Պատասխան տուր, ասոր համար հրաշքի՞ կը սպա-
(սես»:

Բայց արօրն արգելքի մ' հանդիպելով այն ատեն,
Քանկ-չի՝ աւելի մեծ ջանքով մը հողը փորեց,
Եւ ամա մեռելի գլուխ մ' էր որ գետնէն դուրս
ելաւ:

ՆՈՅՆ

ՍՈՒՐԻ ՀՈՒՆՁՔԸ

ՎՆՍՈՒՆԻ ԹԷ ԿԼԱՄԻ՝ ՄԸ ՄԷՋ ԼԸՐԱՈՒ ՂԵՍԻՄ ՎԼՐԱՅ՝
ԴԻՈՒ ՄԻՐ՝ ԿԸՆՈՒԼԻ ՂԵՍԻՄԻՄ ԴԵԾԱԾ ԱՄԳԱԼ ՕՐԻՈՐԴՈՒ
ԵՒ ԸՍԱԼ ԸՄԱԿԻՆՆԵՐՈՒՄ:

«ՇՈՒՄ ՂԵՄՈՒՆԵԳԷՔ ՈՒ ԵԿԷՔ»:
ՋԱՐԴՈՒՐԱԾ ԾԵՐԵՐՈՒՄ ԴԵՍ՝ ՔԱՂԱՔԻՄ ՎԱՇՆՈՄՆԵՅՈՒՄ
ՊԱՏԱՍԽԱՄ ԽՐԼԱԼ ԱՄՈՐ:

«ԱԼԱՂ, ՄԵՆՔ ԽԵՂԾ ՄԱՐԴԵԼԻ ԵՄՔ:
ՍՎԱՄՆԵԳԻՄ ԱՄԳՈՒՄԵԳԻՔ ՄԵՐ ԼԱՄԱԳՈՅՄ ՄԱՐՏԻԿ-
(ՄԵՐՈՒՄ:

ԵՐԷԿ ԴՈՍ ԷՒՄ ԱՄՈՒՄՔ: ԴԱԼՎՈՒԼԻ ԺԻՄ ԱՐԽԼՈՒՆՈՒՇՏ
ՄԵՐ ՈՐԴՈՒՄԵԳ ԵՐԽԼՈՒՆՆԵՐՈՒՄ ՄԷՋ ԿԱՐՄԸՐԵԳՈՒՄ ԷՐ
(ՍՐՄԵՐԱԿ:
ՄԵՆՔ ՄԻՅԱՅՄ ՄԸՄԱԳԻՄՔ ԾԵՐԵՐՈՒՄ, ՈՐԸՐԵՐՈՒՄ, ԱՅՐԻԿ-
(ՄԵՐՈՒՄ:

ԵՒ ՄԵՐ ՂԵՐԵԳՄԱՄՈՒՄԵԳՐ ԼԻ Է ՈՐԻ ԽԱՅԵՐՈՒՎ:
ԲԱՅԵ ԵՐԻ ԼՈՒԷՄԵԳԻՄ՝ ԵՂԵՐԴԱԿԱՄ ՈՅԱՅՈՒԱԾՔՈՒՎ
ԴՈՒՅԵԳ:

«ԵԿԷՔ ՈՒՐՄԻՐՈՒ ՂՈՒՐ, ԾԵՐԵՐ, ՄԱՄՈՒԿՆԵՐ»:
ՄԱՐԴՈՒՄ ԵՂԵՐԵԳ, ՈՐՈՒՄ ԱՅՔԵՐ ԿՈՒՐԵԳԱԾ ԷՒՄ ԱՐ-
(ԵՐՈՒՄՔԷ:

«ԱԼԱՂ, ԹՐՋՈՒՄԱՅԻՆԵՐՈՒՄ ԱՈՒՄ ԸՈՒՐ ՄԵՐ ՂԷՄՔԵՐ,
ԴԱՇԴՅՈՒՄ ԹՈՒՐԻՄ ԴԵՍ, ԵՒ ԱՂԵՂԻՄ ԴԵՍ ՈՒՄԵՐՈՒՄ:
Ո՛ՒՎ ԸՐԱՐԻ ԺԱՄ ԽՂՐՔ, ՔԵԳԻ ՄԵՆՔ Կ՛ՈՒԳԷԻՄՔ ԴԵ-
(ԽԵԼԻ,
ՍԱԿԱՅՄ ՄԵՆՔ ԶՈՒՄԻՄՔ ԱՅԼ ԵՍ ՄԵՐ ՔՈՒՎ ԵՒ ՈՅ ՄԻ
(ԴԱՄՆԱԿ:»

ՋԵՈՒՆԵՐԸ ՄԻՅԱԳՈՒՄ ԿՈՅՈՒՄ՝ ԿԵԳԱԾ ԺԻՈՅՄ ՎԼՐԱՅ,
ԵՒ ԱՂՈՒՔԻՄ ԵՐԸ ԱԼԱՐՏԵԳ,

«ԿԱՐԾԵՄ ԹԷ ԻՄԾ ԸՍԻՐ ՂՈՒՄ
ԹԷ ԺԵՐ ՂԵՐԵԳՄԱՄՈՒՄԵԳՐ ԽԱՅԵՐՈՒՎ ԼԵԳՈՒՄ Է:
— ԱՅՈ՛:
— ՇԱՏ ԼԱԼ, ԵՐԹԱՄՔ ՂԵՐԵԳՄԱՄՈՒՄԵԳՐ ՂԷՎԻ:»

ԵՒ ԸՈՒՐ ԱՄԸՈՒՄ ԿՈՅՈՒՄ ԻՐ ԵՍԵԼԷՄ ԺՐԵԿԻՈՒՎ՝
ՈՒՐ ԽՐԴԵՒՄ ԶԱՏ-ՃԱԿԱՏՈՒՄ ԵՐԴԷՄ ԷՒՄ ԿԱՐ-
(ՄԸՐԵԳԱԾ,
ԽՐԴԵԳ ԾԵՐՄԱԿ ՂԵՍԻՄԻՄ ՈՒ ՄԵՆԵԼՈՒՄ ՂԵՍԻՄ ԵԿԱԼ:
ԱՐԴ, ՎԱՐՈՒՄ ՍՈՒՐԸ ՄԻՔԱՅԼԷՄ ԱՄՈՐ ԼՐՍԵԳ ԱՂՈՒՔԻՄ՝
ՋՈՐ ՔՐՈՒՄՈՒՄ ՄԱՐՏԻՈՒՄԻՄ ԿԸ ՄԸՐՄԸՋԷՐ ԳԱԾ ԺԱՅ-
(ՈՒՎ:
ԵՒ ԵՐԸ ԴԱՄԳՐՍՏԵՄԱՄ ԽԵՂԸ ԴԱՍԱԼ ՕՐԻՈՐԴՈՒ,
ԱՅՄ ԽԱՅԵՐ՝ ՂՈՒՄ ԱՄԴԱՄԱՐ ՂԵՍԻՄԱՄՆԵՐՈՒՄ ԴՈՒՄ
(ՎԸՐԱՄ

ԸՇՏԱՎՈՒՎ ԽՐՈՒՄ ԷՒՄ՝ ԵՐԿՈՒ ԿԸՍՏՐԱԾ ԾԻՆԴԵՐԷ,
ՍՈՒՐԵՐՈՒ ՎՈՒՄԵԳԱՄ ԵՄԵԿԱՐԾԱԿԻ ԴՐՈՒՄՔՈՒՎ,
ՈՐՈՒՄ ԵՐԿԱՐ ԿԸՍՏԱՄՆԵՐ ԿԸ ՎԱՅԼԷՒՄ ԱՐԵԼԷՄ:
ԱՅՄԱԿԵՒ ՈՐ ԱՅՄ ՎԱՅԼԵՒՄ ԽՐԱՔԱՄՆԻՐ ՂԵՐԵԳ-
(ՄԱՄ,
ԵՐԿԱՅԻՄ ԴՐԱՄԱՅԻՄ ԴԵՍ ՄԻՅԱՄԱՄ ԴԱՄԱՅԻՄ՝
ՋԷՄՔ Մ՝ ԸՄԾԱՅԻՈՒՎ, ՎՐԷԺ ԽՐՈՒՄՈՒՄ ԿԸ ԴԱՅԵՐ:

Այն ատեն՝ թամ իր ոտից առջև ինկած քրիստոնէից
 Կըրկմեց պարգարար։

«Շուտ զիմուեցէք ու եկէք :
 Զի Աստուած վերջ պիտի տայ իմ ձեռքով ձեր
 (վիշտերուն,
 Եւ Գաղղիոյ տէրութեան ողորմելի վիճակին» :

ՆՈՅՆ

Զ Ո Ջ Մ Ա Յ Ր Ե Ր Ը

Յուլիսի վերջը գիւղերը կը սկըսին պարպըլիլ :
 Արդէն շատ ատենէ ի վեր ամպեր կապուտակ,
 Մօտալուտ փոթորիկ մ'ըսպառնալով յարեմուտք,
 Խոհեմ երկրագործին խորհուրդ տային հըմծելու :
 Հունձքն, ուրեմն, ահաւասիկ, և քիչ մը հտքն այ-
 (գեկուեթք.

Մամգաղմերը կը սըրուին, կը պատրաստուին կամ
 (նոցմերն,

Ու բոլոր գիւղացիք, ուրախ զըլաթ, գումգագումը
 Կ'երթան առտուն կամուխ ցորենի ծոխ հանդէսին :
 Բոլոր այս աշխատութեան ժամանակ այդ ջոջ
 (մայրիկ

Գիւղին մէջ, դըռներուն առջև, միմակ կը մըման,
 Տաքնալով արեւուն մէջ ու կգակնին շարժելով,
 Համդարտիկ և իրենց ցուպերուն վրայ ձեռնամած,
 Զի ծըռքը է դաշտի աշխատութիւնն հասակնին :
 Կապած երկայն թաշկիմակ մ' ուր նըկարուած
 (կամ մարտեր,

Շըրջագգեստ մ' հագած կըտաւ, գըլխարկ մը դրած
 (մեծ, ծերմակ,

Ամբողջ օրն այսպէս մըման նըստարանի մը վըրայ,
 Երջանիկ, գուցէ առանց մըտածելու, խօսելու,
 Ուղղելով խորհըրդաւոր, համդարտ ժըպիտ մ' ա-
 (րեւուն,

որ հեռու կ'ոսկեզօծէ զամգակատուն մ' հիմա-
(ուրց,

եւ հասկերն հասունցընէ՝ զոր հըմծելու գմամ որդիք:
Բարե՛ր պառաւներուն քաղցր ու սիրո՛ւն եղամակ:
Վէպեր կրակարանին շուրջը, երկայն հըսկումներ
իրենց չեմ յարմարիր: Մեռած է ծեր ամուսինն,
ու երբ շատ կը ծերանայ մարդ կը մընայ միս միմակ-
շուացարանն է իր դըստրիկ, փեսամ այգին է
(գմացած:

Տըխուր բամ, և սակայն կ'համակերպիմ տակաւին՝
Ջեռուցիչ մըշոյլներով եթէ արեւը փայլի:
Քիչ յառաջ կը սիրէին որրեւ մամկանց որրոցներն:
Սիրտը ծեր պառաւներուն, մա մամաւանդ գիւղին
(մէջ,

Կը զարմէ դամդաղ և շատ յօժարութեամբ կ'ըմկերէ
Որրոցին դաշմակաւոր և հանդարտիկ շարժումին:
Բայց այն փոքրիկները մեծցեր են, այն թըռչումը
Առեր են իրենց թըռիչն, ալ պէտք չունին պաշտ-
(պամի,

եւ անա՛ իրենց երկրորդ մանկութեան մէջ պա-
(ռաւունք
Աւա՛ղ, այս գերագոյն զըւարճութիւնն ալ չունին:

Կըմային դեռ եւս՝ ամոռք մամոցը լաւ դարձընել,
Բայց տարիքն ամոռք տըժգոյն աչաց վրայ քոյ
(մ'է ծըգեր-

Նիհար մատուրներմին յոգներ են կտաւ մամիկէ-
Ջի մոյն այն մատներով՝ զոր տըժգունեն տարիներն,
Անոք շատ անգամ արդէն հարկադրուել են թաղել
Սիրելի համգուցելոց ցուրտ և տըխուր մարմիններն՝
իրենց աղէկատով մանուած մոյն այն կըտաւով:

Բայց ոչ մըշտատեւ աղքատութիւնը, ոչ մահ
հօտերուն, և ոչ երէց որդւոյն կեանքէն զըրկընիւն,
Ոչ սով ու սըղութիւն յետ խըղձալի հոսծքերու,
Ոչ դուստրը, հեռու տեղ աղախին, որ չի գրեր,
Ոչ հազար տառապանքներ՝ որ լալ կու տամ մեղ-
(մօրէն՝

Ծածուկ կերպով, գիշեր ատեն, երկչոտ մամերուն,
Ոչ կայծակն երկըմքի՝ որ դաշտի դէզքն հըրդեհէ,
եւ ոչ այն ամէն որ դեռ անցելոյն վրայ կը խօսի-
հոն մեղ գերիզմանին մէջը՝ ժամուն պատին կից,
Ուր կ'երթամ՝ դըպրոցէն ետք՝ խաղալ խարտեաշ
(մամուկներ,

եւ որ ծածկէ, խոտերուն և որթերուն միջեւ թաւ
Մէկէ արեւի փայտէ խաչեր, զոր ծամչեն,
Ոչինչ չի՛ յուզեր իրենց դիւցազմական, լաւ սըրտեր:
եւ հիմակ, այն տարիքին մէջ ուր հոգին կը հանգչի,
Կարծես թէ ամոռք ուրիշ ըան չեն փափաքիր,
Բայց երթալ ամառ ատեն, կէսօրուան դէմ, ու
(մըստիլ

Տաքուկ արեւուն մէջ՝ քարէ տախտի մը վըրայ,
Ու զըւարթ հիացմամբ լեցուն աչքով մը դիտել
Կապոյտ, կամաչ բաղերն որ կըտկըտամ տըղմին
(մէջ,

Լըսել լըւացարար կամանց երգերն, ու տեսնել
հերկի լըծուած ծիւրն որ կ'իջնեն ջուր խըմելու:
Մամկական իրենց ժըպիտ ու ջիմջ ճակատ դող-
(դոջուն
համգիստ և պարզութիւն կը մերշըմչեն, ու կարծես
թէ այլ եւրս չեն խորհիր ամցած գմացած վիշ-
(տերուն,

Կը մերեն ամէն բամի, և բաւական է իրենց
Ունեմալ մի միայն՝ այն զառամած տարիքին՝

վերջացած ըլլալով իրենց վիշտերն երբեմնի,
 Եւ որպէս զի բերկրի ութսունամեայ հասակմին՝
 Մեծ արեւը՝ գիւղացւոց այն վաղեմի բարեկամն :

ՆՈՅՆ

Կ Ա Ր Ա Պ Ը

Խ որ ու խաղաղ լինելու հայելոյն տակ, ամ-
 (վըրդով,
 Վանէ կարապն ալիքներն իրեն լայնշի թաթերով,
 Ու կը սահի : Այլուաբոյս փետուրք իրեն կողերուն
 Նըմամ են ձեանց ապրիլի որ կը փրչին արեւուն-
 Բայց, կը վարէ զեփիւռէն թըրթռուն՝ կայմով
 (մ' ըսպիտակ,
 Զինքն իր մեծկակ ուժեղ թիւ ինչպէս դամբաղ մի
 (մաւակ :
 Եղէգներէն վեր համէ իւր պարամոց գեղապանծ,
 Մըխըրճէ գայն, ժուռ բերէ, չըրերուն վրայ եր-
 (կըմցած.
 Նը ծրուէ գայն շնորհալից՝ զերդ կիսադէմք մ'
 (ակամթի,
 Եւ ծածկէ իւր սեւ կըտուցն ի մէջ վըզին արծաթի :
 Ամդորրութեամ ու շուքի կայան՝ սոճեաց եզերքէն՝
 Մերթ օծապտոյտ կը մագի, ու թաւ խոտոց մէջ
 (տեղէն
 Զոր մագի պէս կը քաշէ ձըգած իրեն ետեւէն
 Մահի կ'երթայ մըւադկոտ թոյլ գըմացքով մ' յամ-
 (րօրէն.
 Քարանձաւներն՝ ուր մըտիկ կ'ըմէ քերթող ըզգաց-
 (մամն,
 Եւ աղբերակն որ կու լայ միշտ սիրելին բացակամ

չաճելի եմ իրենմ. հո՞ն յաճի. ուռույ տերեւակ
 Կ' իմկած լըռիկ՝ քըսուի իւր պայծառ ուսիմ կաթ-

(մորակ :

Ծերթ կը սուրհայ դէպ ի խորմ, ու հեռու մուծ
 (ամտառէմ

Դէպ ի կապոյտմ՝ հեզամազ՝ դարձըմելով ղեկմ իրենմ,
 Ըմտրէ մայի, տօմնէոս համար զիւր փայլ պաղ-

(պաշունմ

Ակմախրտիղ վայրելկմ ուր ցոլամ ծածամէք արեւունմ :
 Յետոյ, չըրին ամուռքներ երբ չեմ այլ եւլս ծամօթ,
 Այմ պահում երբ ամէմ ձեւ ըստուեր թըլի խառ-

(մաշփոթ,

Եւ զթուխ կամարմ ակօսէ գիծ մը կարմիր ու եր-
 (կայմ,

Երբոր և ոչ մի կըմիւն չի շարժիր, ոչ մի շուշամ,
 Երբ պարզ օղիմ մէջ գորտերմ համեմ աղմուկ ու
 (շառաչ,

Եւ ծածամէ՛ կայծոռիկ ի լուսմակիմ ջիմջ պաղպաջ.
 Թըռչումը՝ մուծ լըծիմ մէջ՝ ուր իր մերքեւ կը ցոլամ
 Կաթմ ու կապոյտ, գեղմ ու փայլ լուսապայծառ

(գիշերուամ,

Իբրեւ ամամ մ'արծաթի՝ աղամամդից մէջ դըրուած,
 Երկու երկմից մէջ մըմջէ՝ գլուխը թեւիմ տակմ առած:

ՍԻԻԼԻԻ ԲՐԻԻՏՈՒ

ՇԹԱՔԱՐԵՐ

ՍԻՐԵՄ այրերմ ես ուր լամբար
 Արիւնոտէ գթամծըր խաւար,
 Ուր արծագամզ՝ մի դոյզըմ ճիչ
 Ըմէ հառա՛ մը մեծ՝ քիչ քիչ :

Շըթաքարերմ իրարու քով
 Կախուին քարցած արցունքներով,
 Որոց՝ շիթ շիթ, խոմաւութիւն
 Կաթի յուշիկ իմ ոտքերում :

Դժձ կը թըլի թէ այս մուծիմ
 Իշխէ ամդորըր ցաւագիւմ.
 Եւ այս երկայմ տխուր արտասուանց
 Համդէպ՝ որ եմ միշտ կախ ու թաց,

Մտածեմ սըրտերմ այմ վըշտագիւմ՝
 Ուր կը մըմջեմ տարփանքներ հիւմ.
 Մառած է հոն ամէմ մի շիթ,
 Հոն արտասուող բամ մը կայ միշտ:

Ծ Ի Ր Կ Ա Թ Ի Ն

Ի ր Կ Ո Ւ Ն մ' ըսի ես աստղերուն.
« Երջանիկ չէք երեւիր դուք.
Ձեր մըշտյուններ՝ ի մութն ամհում
Ունին գըգուանք մի տըրտմասուգ :

« Կարծեմ տեսնել յերկինս ի վեր
Սգաւոր կուսից ցերմակ մի պար
Որոնք բըռնած անթիւ մոմեր
Կը յառաջեն դանդաղաբար :

« Աղօթքի հնձ էք դուք յաւէտ.
Վիրատորուած աստղե՞ր էք դուք.
Քանզի արտսումք են լուսաւէտ
Եւ ոչ մըշտյլ՝ գոր կը հեղուք :

« Դուք, աստըղներ, դուք մեծ մայրեր
Արարածոց, աստուածներուն,
Ունիք աչաց մէջ արցունքներ... »
Անոնք ըսին. « Միայնութիւն... »

« Մեզմէ անձնիւր ոք խիստ հեռի
է քոյրերէն՝ ոյց մօտ կարծես.
Նըրբին մըշտյլ իւր գըգուելի
Իր հայրենեաց մէջ մնայ ամտես.

Եւ սերտ եռամզն իր բոցերուն
Մարի յերկինս ամըզգայուն » :
Ըսի ամոնց. « Նը հասկըմամ
Ըզծեզ, հոգւոց էք դուք մըմամ.

« Ձեզ պէս, ամէն մին կը շողայ,
Ի քերցմ հեռի՝ որ թուին մօտիկ,
Եւ մեմակեաց հոգին ամմահ
Գիշերուան մէջ վառի լըռիկ » :

ՆՈՑՆ

Ձի արդէն վիշտը սըրբազամ
Դրեք էր յիս զիւր քօղ սեւորակ,
Կրէի արդէն իրեմ մըշամմ,
Ի սուգ էի հս՝ ամգիտակ:

ՆՈՅՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՎԻՇՏԸ

ԵՍ կը յիշեմ ժամանակ մ' որ,
Երբ դեռ կարող չէի մտածել
Է՞ր, երբ կըրմար հագնիլ աղուոր
Միշտ մայրս ի սուգ էր համակուել:

Երբ կը բացուէր արկղն հովանուտ,
Ջգայի տագնապ մը ես տարտամ,
Ձի տեսնէի զգեստիմ քով մուլթ
Կախուած մոյնպէս սեւ քօղ մ' երկայն:

Կտաւը՝ դեռ քիչ առաջ պայծառ՝
Սեւ դրասամգով մ' էր խըծպըւած,
Ինչ որ կրէր այն ատեն իմ մայր,
Իր տըխրութեամբն էր կըմքըւած:

Գաղտուկ ու վրան չըմըտածած
Աչքէն ի սիրտն իջնէ մոյն սեւ.
Ու կը յայտնէր ինձ նա յանկարծ
Պակասութիւն մի մըշտատեն:

Երբ վազէի մարգին վըրան՝
Ուր կը խաղար մանկանց դասակ,
Շարժէր նախամօրս՝ զարմազամ
Ջգեստմունն կապոյտ քառակուսեակ:

Ս Է Մ Է Ի Ա.

(Պատկոշած գաղղիական Ակադեմիայէն)

Միայնակ ընդ երկմաւ
(ՎԷՐՎԷԼ)

Ա

ՔԼԵՄԵՆՏ երկրի վըրայ կը տարածուի լուռ գիշեր:

Գըրգաստուն դըշխոյի՛ մը պէս՝ ամփոյթ մեղկու-
(թեամբ՝

Զմիւռնիա ծովերու ափանց վըրայ երկընցած,
Բացխըփիկ կը պարզէ իւր քօղմ օդոց զովութեան-
Եւ հեշտաւէտն Յոնիոյ խըմկաբուրիկ զեփիւռներ
Կ'որորեն իւր քաղցըր քունն և կամ քաղցրիկ քնա-
(տութիւն:

Հեռուն, ամէն աղմուկ մըրմունջներու կը փոխուի-
.

Եւ լուսինն ողողելով երկինքն՝ աղօտ իւր լուսով,
Անագէ գըմբէթներուն ծրգէ մըշոյլ մի պայծառ-
Մեղմամայ քամին, և ծովը գայ մեռնի ափին վըրայ-
Ամէն ինչ լըռէ, մուաղի, ամբողջամայ ու մըմջէ:

Այն գիշերն է այս ուր հին գուշակութեամ համեմատ,
Մեսիայիմ հայրն երկնից բարձունքներէն պիտ' իջնէ,
Ուր հրէայք Արեւելքի, արծարծելով եռամդնին՝
Աստուծոյ յիշեցնելու թ' իրենց փըրկիչ մը պարտի,
Ծաղկավարս հովանոցաց տակ երկմածեմ պաշտ-
(գամին

Օրիորդ մ' իրենց ցեղէն կը դընեն մէն մի տարի,
Գեղեցիկ, ամարատ, Խսրայելի փառք պարծանք,
Արժամի, մէկ խօսքով, երկնից սիրոյն և աջաց-
Եւ միմչեւ առաւօտ ըսպասելով միայնիկ
Պաղպաջում լուսնակին մըշոյլներէն ողողուն,
Լի սըրբազան երկիւղով մ' առ ամենը ան աղմուկ
(մ' իսկ,

Գիշերուան արհաւիրաց մէջ կը սպասէ կոյսն այսպէս,
Որ հրեշտակըն Գաբրիէլ, աւետաբեր փըրկութեան,
Խջնէ և իւր փափաքը կատարէ վերջապէս:

Այս իրկուն Սէմէիա, տըժգոյն ծաղիկն արեւելեան,
Անցըմէ պիտի այդ գիշերն աղօթք ըմելով:
Մեծ ու քըմքուշ, դեռ տասնհինգ տարուան, սա-
(կայն իր հոգին

Նորանշան բոցով մը լի աչքերուն մէջ կը ցոլայ,
Զերդ հիացած լուղորդին քօղածածուկ աչերուն
Կապուտակ ալեաց մերքեւ կը փայլի գանձ մը թա-
(ղուած.

Զարգացած, սըմած հացո՛վ հըզօրներուն: Մուրը
(Գիբրով,

Անպատում՝ գըգուանքով մը կը սերէր գիսրայել-
Միամիտ պարզութեան մէջ անկեղծիկ իւր սըրտին
Նը պահէր իր մախնեաց հաւատքն անոյշ օրիորդն:
Նա դեռ եւս ամսեղութեան Նդիմին մէջ կը բնակէր-
Եւ իր լուռ սըրտին մէջ կը խօսէր լուի ինքն Աս-
(տուած:

Ուստի երբ առաւօտուն՝ իւր մեծ հայրիկ՝ խըմղագին
«Որդեակ իմ, ըսաւ իրեն, այս գիշեր դուք պիտո՛ւ
(հրսկես,

վասըմ զի ժողովուրդն ըզքեզ ըմտրեց բովանդակ»,
Երկմային սարսուռով մը լեցունցաւ Սէմէիա.
Իւր սըրտին երագմ իրեն աչաց առջեւ մկարունցաւ.
Կարծեց թէ ահա յամկարծ երկիմք կը բացուին.
Իւր հոգին ամսիջապէս ըմկըզմեցաւ աղօթքի.
Մողաց սըպըրդեցաւ մոր շող մ' իրեն աչաց մէջ.
Դողաց մա, տըժգունեցաւ, յետոյ սարսուաց տա-
(կաւիմ,

Արծուոյ ծագ մըմ էր կարծես որ սլամալու պա-
(տրպատուէր.

Բ

Նա՛ւամիկ պատըշգամին վըրայ մեմիկ միայնուկ,
Եռամդմոտ իւր հոգւով և երկմից դէմ յամդիմամ:
Զիմը պըմներ, պատրաստներ եմ Դսրայիլի դըս-
(տրիկմներ

Այս խորհրդաւոր հարսամեկամ հիսմնիմ.
Իւր գողտրիկ ուլամ վըրայ դեղմորակ սաթմ Եէմէնի,
Մարգըրիտմ ու շափիւղայմ մամեակ մամեակ կը
(շողամ,
Միմէդիւ իւր բազկաց վըրայ կը փայլակեմ յա-
(կիմթմներ.

Ոսկեհիւս շըղաշատեւ մը ծաճամչէ գըլխուն վրայ,
Եւ հեռի վամելու համար դեւերմ գիշերուամ,
Հայմ հըմայեակ մի կը պըմնէ իւր ծակատ,
Ուր փայլի խորհրդաւոր ամուն մը սուրը տառե-
(րով:

Պրուսա հիւսերէ ամոր երկայմ ըզգեստ մ'ըսպիտակ.
Որ ծածկէ պարկեշտ մարմնը մետաքսեայ փո-
(թերով,

Եւ հազար ոսկի դրամներ կը կազմեմ իւր գըլխուն
(թագ:

Բայց միակ իւր զարդարամքմ՝ իր չմաշխարհիկ
(գեղմ է վեհ:

Ի՞նչ փոյթ Սէմէիային ոսկի և սուտ պաճուճամք:
Նա զԱստուած միայմ տեսնէ:
Ի ծումը իջած սըրտագին,

Նա մըմաց երկար ատեն գլուխն ի գետին խոնարհած:
Հուսկ ընդհատելով իրեն աղօթքն հռամբում,
Կ'ելէ, և, դէպ յերկինք տարածելով բազուկներն,
Կը բամայ սիրտն ու հոգին՝ մըմըմջելով մեղմօրէն:

«Ո՛ր, հայր, ո՛ր Շնովայ, Աստուած ամհո՛ւն միջոցի,
Հրակերպեամ քերորէք մո՛յն իսկ ծածկելով դէմ-
(քերմին,
Ձեռն կըմար մայել ի գահն՝ որում վըրայ նըստիս
(դում.

Տիեզերքը քու ծայնիդ ի ծուխ ցըմդի, քայքայի...
Եւ սակայն, յահ և ի սէր ես հալ ու մաշ դողդոջում
Կամ աւասիկ ոտիցդ առջեւ:

«Միմչ ի խորն եօթն երկմից՝ ուր ծածկւած է քու
(փառք,
Աստղազարդ գիշերուան մէջ թո՛ղ որ ծայմըս ելլէ
Բարձրամայ այս երկրէս վերացող բիւր ծայմից հետ:
Դհւ՝ որ զոպային ընդունելով արցունքներ
Կը ժողվես դոյզըն հառաչն իսկ իր թըրթռում տե-
(բւուց,
Բարի՛ Աստուած, զիս մի՛ մերժեր:

«Միայն իմծ համար չէ, աւա՛ղ, առ քեզ պաղա-
(տամքս.
Այլ ամբողջ ազգի մ՛ համար որ իրկըմէ միմչ
(առտու
Այսօր քեզ կը կարկառէ աղերսահայց իր ձեռներ.
Ցորենի պէս կալին մէջ ծեծուած հրէից համար է,
Ձորս երկար ժամամակէ ի վեր ցասմանը մըմըմիկ
Ցանց ամէն համբու վըրայ:

«Իրա՛ւ է, չափազանց մոլորութիւնք և յանցանք
Ձըգեցին օրինաւոր խըստութիւններդ իրենց վրայ.
Խիստ յաճախ գործեցին քու արգիլած չարիքներ.
Բայց տեն. կա՛յ երկմից տակ թըշուառութիւն չա-
(րագոյն:

Դատաւոր եղար երբեմն իրենց, հիմայ հայր եղիւր.
Բաց բազուկներդ քու որդւոց:

«Յիշէ՛, որ Խորայէլ՝ իրեն խորին հաւատքով
Միշտ քեզմէ կը սպասէ ազատարարն աշխարհի.
Մեսիայն՝ աւետիակ մըլիրական քու գըրքէդ:
Ո՛հ, իջմէ թող հուսկ յերկմից, և տէրութիւնն հաս-
(տատէ,
Տէրութիւնն այն հաշտութեամ, արդարութեամ և
(սիրոյ.

Եւ Խորայէլ. փըրկըլ՝»:

Կը լըռէ՞ մա : — Բոլոր բնութեան վըրայ շարունակ
 Կը հեղու լուսին իր ցուրտ լուսոյն մըշոյլն ու ճա-
 (ճամն :

Նա մըտիկ՝ կ'ընէ : — Օգիւմ մէջ կը տիրէ լըռութիւն :
 Կը մայի մա : — Եւ ոչինչ երկընքի տակ չի՛ շարժիր...

Այն ատեն մա կը սկըսի դեռ աւելի գորովով,
 Անուշակ այն շեշտով՝ որ լըսելի 'լլալ կ'ուզէ,
 Եւ սըրտի խորագոյն ակէն ի վեր բըղխելով,
 Հոգւոյն խորը կը մըխուի ու կը խօսի յաղթական-

«Սեփական հիքութեանըս վըրամ, ո՛հ, մի՛ մայիւր,
 Մարդկային ո՛ր սիրտն է այն քու աչքերուդ առ-
 (ջեւ սուրբ-

Մի՛ ուրիշ բան յիս տեսներ, Տէր, բայց պատգա-
 (մըդ քո սուրբ՝

Օրէնքներուդ մէջ գըրուած :

«Գիտեմ թէ կաւ մըն եմ ես առօրեայ անցաւոր,
 Ուր երկնի ամէն մըշոյլ կ'աղօտամայ, մըսեմի...
 Եւ սակայն կիմ մըն է, որ օր մը մայր պիտ' ըլլայ
 Ծընամեկիք Մեհախիմ :

Ո՛հ, ի՞նչպէս մարդկածին դուստրը կարող պիտ' ըլլայ
 Ընկալուչ, ըմկեր և հարսն ու մայր ըլլալ Աստուծոյ :

Ի՞նչ ցըմորք. կը շլացընէ մըտաց խորհուրդը այդ
 (փառք

Հրեղէն իրեն թեւերով :

«Անդընդոց պակուցիչ հրապոյրն ունի, ո՛հ, այդ
 (փառք :
 Ուստի երբ զիս ըմտրեցիմ, զգացի կամխաւ իմ
 (վիճակս,

Եւ աչերըս շըլացած փայլակմացայտ վիհ լուսով
 Տեսան որ մահը կ'ամցմէր :

«Կ'ըսեմ թէ շատ ամօուկ է հոգիւն ամհում այս
 (յուսոյն-

Որ կըրմայ պայթեցըմել բոլոր սըրտերն երկըաւոր :
 Ո՞վ. դո՛ւք, Տէր, օրիորդ մը սիրել, կի՞մ մը սիրել :...

— Եւ, ո՛հ, այո՛, իմչո՛ւ չէ :

«Այս ժըպիրի յամըզգմութիւնս քեզի ծամըր չիգայ-
 Ներէ՛ իմօ և թոյլ տուր սիրտս քեզի մըլիրել.
 Եւ ըսիլ քեզ այս ժամուս. Աստուած իմ, քեզ կը
 (սիրեմ,

Կը սիրեմ՝ քեզ, Աստուած իմ :

«Արդարեւ եթէ սէր է որ քու սէրըդ կ'ուզէ
 Ունիմ ո՛րչափ կըրմայ մարդկային սիրտն ունեմալ,
 Գորովամը՝ զոր ունիմ՝ քեզի, ո՞վ Տէր, խիստ մեծ է.
 Կըրմայ հրեշտակը իմծի գալ :

«Թող գայ և լեցընէ այսպէս ամյազ իմ հոգիս,
 Առամց քեզ, առամց սիրոյդ ոչինչ մ' է կեանքը
 (մարդուս-

Եւ մըման է հոգիս ամապատին աւագուտ
 Որ տի խըմէ՛ր զովկիւն :

Ճաշակ

«Օ՛րմ, ուրեմմ, եկ՛ւր, ո՛վ Տէր, մորոգելու գայս
(հրկիր:
Աւա՛ղ, ամէն ժամանակէ աւելի պէտք ունի քեզ:
Եկ՛ուր, թո՛ղ վերջապէս անցնի մարի ծարաւմիս.
Ե՛կ խոմարհէ միմչեւ մեզ:

«Եւ դո՛ւք, ոսկի աստղեր, դուք որ զիս պէտք էք
(լըսել,
Եւ թրւիք ի բարձանց աչօք իմծի հետեւիլ,
Ձեզմէ ո՛ր աստղէն արդեօք հրեշտակը պէտք է իջնէ
Երկմից մէջէն անցմելով:

«Բայց պիտի գայ... Եթէ գայ, ո՛վ հեռաւոր դուք
(աստղունք,
Ո՛վ լուծիւմ գիշերաց, իմծ օգմելու փութացէք:
Ձե՛ս ըսած միթէ՛, Աստուած իմ, որ հրը՛ր դու
(հրեմաս,
Կը մեռցըմէ քու տեսիլ»:

Ահա այսպէս թեւելով հրկրէս ի վեր հոգեսլաց
Կոյսմ Դսրայիլի, գիշերուամ մէջ մեմաւոր,
Դւր ըղծիմ կըրակով կը բորբոքի, կը սպառի:
— Յամկարծ մա մըթագմիլը կը տեսնէ լուսմակիմ,
Թեւերու բաբախիւմ մի կը լըսէ ամպիւմ մէջ,
Երկըմքիմ վըրամ հեռում կը սահի ձեւ մ'ամծամօթ...
«Նա իմքն է, կու գայ մա, հրկմից բացուի՛ր տեսայ»:
Արծակուած փըքմոյմ մերքեւ զերդ ջախջախուած
(մի աղեղ
Կը փըշըի ծոցմ հըրատապ՝ մըտածումի բախումէմ.
Հիացում մը սիրոյ, ուրախութեամ, սարսափի
Դւր սըրտէմ կ'անցնի կ'երթոյ կայծակնացայտ
(փայլակով...

Այսչափը կը բաւէր: Սպառուած բոցովմ հրկմայիմ,
Դւր քըմքուշ, գողտրիկ մարմիմմ այլ եւս հոգիմ
(չի բըռնիր,
Որ կ'առնու իրեմ թըռիչմ երկըմքի խորմ առ Աս-
(տուած...
Եւ Սեմէիա ամկեմդամ, դի ցուրտ կ'իյմայ ի գետիմ:
Եւ իրեմ քոյրիկմերմ՝ աստղերը զիմք կը դիտեմ
Հեռուէմ՝ ըմկողմանած իր քօղերում մէջ երկայմ,
Միմչղեւ իւր ճակտիմ վրայէմ՝ ըստուերիմ մէջ գի-
(շերուամ
Ըսալիտակ կարապմերու թռիչ մ՝ օղմ հերծու ուամ-
(հետի:

ԵԴՈՒԱՐԴ ԿՐԸՆԻԷ

ԻՆՁՈՒ ՀԱՄԱՐ ՄԵՌՆԻԼ

ԳՐՆԱՅ մըրջիւնն հարցուց վարդին մի 'րիկուն,
« Դմչո՞ւ պէտք է մեռնիլ »: Մարտաց ծաղիկն այն.
« Զեմ՝ գիտեր, չեմ՝ կըրնար մտածել, ո՛վ մըրջիւն,
Այս պահուս մինչ սուգի լմընայ ամէն բան:
Գնա՛ կաղնիին հարցուր, ըսէ քեզ գուցէ,
Դմչո՞ւ ծնանիլ ամգամ, մեռնիլ երբ հարկ է »:
Գընաց մըրջիւն դէպ ի կաղնիին բարձրադէտ.
« Կաղնի, ով որ մեծ է, է շատ ալ բաճկէտ.
Ըսէ ուրեմն, իմչո՞ւ մեմք պէտք է մեռնինք,
Լաւ չէ՞ր ըլլար որ յաւիտեան ապրէինք »:
Բայց մա տըխուր կերպով շարժեց իր կատար.
« Մըրջիւն, լ՞մչպէս գիտնամ ես հէքս ապիկար:
Աւելի վեր գնա, կեցուր մէգն ու հարցուր.
Բամ մ'աւելի գուցէ կ'ըսէ, չես գնար գուր:
Գընաց մըրջիւնն. « Ով մէգ, ըսէ ինձ, խընդորեմ,
Պատճառը լաւ պէտք է գիտնաս, վըստահ եմ.
Դմչո՞ւ պէտք է մեռնինք թողունք այս աշխարհն.
Անուշ է կեանքն, իսկ մահն է դառն, հի, շատ դառն »:
Մէգն արտասուեց. « Գնա վերն հարցուր, սիրելիս,

Թ' իմչո՞ւ ամհետ պիտ' ըլլամք շուտ ամենքմիս.
Կ'անցնիմ միայն ես... , ամպին մէջ լուսընկայ,
Գուցէ գիտնայ գայն. այս իրկուն, երբոր գայ
Գընա հարցուր »: Եկաւ լուսին, գիշեր էր,
Զըգեց երկրի վըրայ իր քաղցր ակնարկներ:
Առաջ ամցաւ մըրջիւնն. « Աղուոր լուսընկայ,
Ըսէ, գիտե՛ս, իմչո՞ւ համար չես ամմահ »:
Լուսինն հեծեց. « Ելի՛ր մինչեւ մօտ արփւոյն,
Նա ինձմէ մեծ է գնա ուշ դիր զարթնելուն »:
Երբ մա ծաթեց, մըրջիւնն ըսաւ. « Ով արեւ,
Դմչո՞ւ մեռնիլ. հոս խիստ լաւ եմք արդարեւ »:
Գոյմը նետեց արեւն. « Աստղին գնա՛ հարցուր,
Բաց է երկինքն ամոր աչքին առջեւ սուր »:
Բայց այն փայլուն աստղեր՝ երկմից ծիրին վրայ՝
Ըսին. « Հարցո՛ւր Աստուծոյ, լոկ ինքն ամմահ »:

ԱԼԻՍ ՏԸ ՇԱՄՊԻՆԻ

Փ Ա Խ Ս Տ Ա Կ Ա Ն

Հիշոր եմք երկրիս վըրայ, կ'անցնենք ըշտապով,
 Նըմամ թեթեւ մի մաւակի՝ որ տայ խոյս
 Ամուշ հովի մ' համբոյրմեքում տակէն զով
 Եւ կապոյտին մէջ կ'ամհետի խորասոյզ:

Երանի՛ թէ, բացած ակօսն իր ետեւ՝
 Յետ անցնելում՝ ունենար քիչ մ' ատեն տեւ.
 Եւ փոթորիկ մ' իսկոյն չի գար չըջըմջէր
 Ուղիւն զոր մա սուր ընթացքովմ է գըծեր:

Երանի՛ թէ, հոն ուր տանի բաղդն ըզմեզ
 Մըմար մեզ սիրտ մ' ուր ապրէինք մեմք դեռ եւս,
 Որ հետեւէր մեզի հեռու աշխարհն այմ՝
 Զոր մարդկային լեզուն կոչէ գերեզման:

Ն Ո Յ Ն

Ե Ր Բ Գ Ա Յ Զ Մ Ե Ռ

ԾԱՂԻԿ Ը ծրոի ցօղումին վըրայ,
 Խոտն ակօսին մէջ դեղմի դալկանայ,
 Տերեւը ծիւղէն թափթըփի իյնայ,
 Խոմարհի արեւն հորիզոնին վրայ:

Կորսըմցուցեր է ամտառն իր ոգին,
 Հըծին ալեակն իր կապոյտ հայելին.
 Եւ գեղածիծաղ ժըպիտը երկրին
 Ամհետացած է մէջ սեւ երկըմքին:

Ծիւղի մը վըրայ թողլով ազագուն
 Իր պարապ ու սառ կըտրած խեղճուկ բոյն,
 Հշտապով փախչի սըլամայ թըռչում:
 Ոյժ տալով իրեն փութկոտ թեւերում:

Գիտէ որ երկիր մը ծաղկազըւարթ՝
 Ուր միշտ պըլպըլայ ոսկի ծառագայթ,
 Հայրենիք մը մոր՝ ուր կը բուսնի վարդ
 Կը սպասէ իրեն մէգերէ ազատ.

Եւ ահա հազիւ գումատի արեւ՝
 Կը պարզըւի ցուրտ հովիւն դէմ իր թեւ.
 Եւ լի ցըմծութեամբ տամի հեւ ի հեւ
 Զինքն այն կարմրերփիւն աշխարհ մըշտարեւ:

Մեր հոգիւն է այս անհաստատ թրուշում,
 Զոր վանէ ծըմեռ միշտ անագորոյն.
 Բայց մեր ծըմեռն է հասակ, ծերութիւն,
 Եւ երկինքն է մեր հայրեմական տուն:

Եւ երբոր կեանքիւն սառերը ցըրտիւն
 Պատեմ ալեւոր մագեր մեր ճակտիւն,
 Երբ փոթորիկներ ետեւնէս հասնին
 Եւ շրփոթցըմեն մեր կըտրած ուղիւն,

Լի ուրախութեամբ՝ այն թրուշում մըման,
 Ապահով վըրամ մեր ամմահութեան,
 Ո՛հ, գիտմամք առանց վըշտի, տըրտմութեան
 Փախչիլ տունը մեր յաւիտեմական:

ՆՈՅՆ

Վ Ա Ր Ս Ա Մ Ը

Վ Ա Ր Ս Զ Ա Թ Ն Ի բո՛ց թրուշումի մը մըման
 Որ մատիւնէն գալով դառնայ ի զեմիթ,
 Յառաջ վարէ ամվերջ ըմթացքը վարսամ,
 Ամբաւութեան մէջէն ուղիղ ամբըթիթ:

Զեն կարող զինքն արգելուլ ոչ աշխարհներն՝
 Որոց քըսուի զգեստիւն ծայրովն ոսկեծալ,
 Ոչ խորքերու մըթիւն՝ երկայն սարսափներն
 Ուր մա երկնից կամքով թրուշի լուսափայլ:

Միմչ որոշուած տեղը երթայ պիտի ամ,
 Փայլեցմեկով սառնակոյտները անհալ,
 Պիտի երթայ մա կայծակի մը մըման
 Միմչեւ ըսէ իրեն Աստուած. «Բան է ալ»:

Նա է միայն որ կը տեսնէ տակաւին
 Մութ ամպերուն մէջ իր երթալն ի մպատակ,
 Եւ հուսկ հասնիւն աներեւոյթ այն կէտին
 Զոր մա դըրաւ միջոցին մէջ սեւորակ:

Բայց երբոր մա ծիւրած տըրտում ու տըխուր
 Կորսընելու վրայ է մուծին մէջ անծայն,
 Զեռք մը զօրեղ, ամերեւոյթ մի հրապոյր
 Փոխել կու տայ ամոր բըռնած իր ճամբան :

Եւ դէպ ի այն խորքեր ամտէր ու մըծին՝
 Ուսկից անցաւ վարսամ վազըովն իրեն վէս,
 Յանկարծ դառնայ և մէկալ կողմն երկընքին
 Կը մըշմարէ լոյս մը աղօտ՝ աստղի պէս :

Այս հեռաւոր աստղը մուծին մէջ անհուն
 Աստղն է կենաց և արթնութեան խընդաւէտ,
 Արեւն է որ զեղով, փառքով պատարուն
 Իր բոցերով առողջութիւն տայ յաւէտ :

Նա շըւարած վարսամ իրեն ձգգելով
 Մինչ սուգելու վըրայ էր մա 'նդունդին մէջ,
 Կու տայ իրեն իր նախկին փայլն ու կորով,
 Եւ մա 'ռաջուան պէս կը մազի լուսապիրծ :

Այսպէս երբեմն հոգին մարդուս մոլորի՝
 Աստղն այն շինուած լուսով, շընչով աստուածեան
 Իր Արարչէն հեռի՝ որմէ բաժնուի
 Մեծ առեղծուածը լուծելու մարդկութեան :

Միայն, կ'ուզէ հասնիլ ուսմանց միջեւ ծայրն
 Հըրապուրուած երազներէ փառասէր.
 Կ'ուզէ իրեն մոլորութեամբ խելագար
 Խուզել երկրիս և երկընքի գաղտնիքներ :

Կ'երթայ միջեւ որ ընկնըւած և յոգնած
 Գըտնէ այլ եւս ունայնութիւն, տըխրութիւն.

Ուր ըսպանիչ տաղտկութեմէ բըռնըւած՝
 Հուսկ կանգ կ'առնու շեմքն ամդունդին խոր անհուն .

Բայց որչափ մա փախչի մուծին մէջ հեռուն,
 Դեռ չէ շատ ուշ՝ կայ դեռ եւս յոյս փըրկութեան .
 Աստուած տեսնէ զինքը վըրան մուծ ճամբուն՝
 Որ կը տանի զինք դէպ ի զերկը մահուան :

Եւ ծագելով յանկարծ մըշոյլ մ' հրաշալի
 Մարսափներու մըծութեան մէջ ահաւոր,
 Կըրնայ ուզած ատեն տալ թեւ հրեշտակի
 Այն իր տեսած հոգւոյն՝ ճամբուն մէջ մոլոր :

Եւ ինչպէս որ տեսնելով խուրձն այն լուսեղ
 Գիտաւորն այն դառնայ հրեղէն մեծ աստղին,
 Մէկ թըռիչով մ' հըզօր, վըսեմ ու շըքեղ,
 Նոյնպէս հոգին դառնայ իրեն Արարչին :

Երգի մը մէջ ըղծայի դմել իմ հոգիւմ,
 Կապոյտ մըշոյլմ երկմի, ծաղկիւն ամուշ բոյր,
 Շողմ արեւուն և հոլը եռամղը բոցիւմ,
 Զայմեր ամէն ու ամէն գեղ ու հրապոյր:

Բայց պէտք էր վիճ, վիճ լարերով զօրագոյմ.
 Այս մեծ իղծիւն առջեւ իմինս լայ տըխուր,
 Նըմամ թըռչնոյ՝ որու թեւեր սարսըռում
 Ամհումին մէջ յոգմին, ճիգերմ եմ ի զուր:

Ի զուր կըտրէ լայմութիւններ տըխրագած,
 Զուր մոլորուած աշխարհներու միջեւ մոր,
 Զըսուի գըմտոց մութ գիշերուամ մէջ կախուած
 Ուր պըլպըլամ իրեմց ջահերը անգօր:

Ո՛րչափ հեռու սուրայ վագըռվմ իր արագ,
 Պիտի չտեսմէ բնաւ սահմաններ կապոյտիւմ.
 Պարապիւմ մէջ երբեք իր թռիչքն համարծակ
 Պիտի չհասնին հոռւ ուր յամգի ջիւղ երկին:

Ո՛ւ, թողէք զիս երգել: Բնութիւնն է շատ աղուոր
 Պէսպիսութեամբն իր միշտ թարմ միշտ գողտրիկ
 (ու մոր

Գերագանցել զոր հրաշակերտք մեր կարող չեմ:
 Միջատէն աստղ, իմ էութիւնս կը դիւթէ մա.
 Գարունին հետ իմ սըրտիկս ալ հոգիանայ.
 Բնութիւնն է շատ աղուոր, թողէք զիս որ երգեմ:

Ո՛հ, թողէք զիս որ մըտածեմ: Օրն է շատ կարճ,
 Եւ չիք խոկմանց վայրկեաններում պէս գեղա-
 (զուարճ.

Հոգիւն իմքզինքն ըզգայ թեթեւ, ո՛հ, այն ատեն.
 Ո՛հ, այն ատեն խըզած կապերն աղիտաբեր
 Թեւատարած երթայ սուզել դէպ ի եթեր.
 Օրն է շատ կարճ, ո՛հ, թողէք զիս որ մըտածեմ:

Ո՛հ, թողէք զիս որ արտասուեմ: Կեանքն է շատ
 (դառն.

Հոս մեր սիրած բաներէն բան մ'ալ չի մըմար.
 Սուզի ամէն բան գիշերուամ մէջ մըթաճեմ.

Հարկ է տեսնել, յետին կրողուն մ' ամհաւասար,
 Դնկած մահուան մանգաղին տակ սիրելեաց պար.
 Կեանքն է շատ դառն, ո՛հ, թողէք զիս որ ար-
 (տասունմ:

Ո՛հ, թողէք զիս աղօթել: Տայ յոյսն ըսփոփանք.
 Վըշտին ծակատը կը կապէ նա սուրբ պըսակ,
 Որ զօրացնէ հոգին և տայ մոռնալ իրեն՝
 Ցուցըմելով երկինքն՝ երկրիս արտասուքներ.
 Նա մեմասէր հոգւոյն է աստղ լուսարեր.
 Ցոյսն ըսփոփէ, ո՛հ. թողէք զիս որ աղօթեմ:

Ն Ո Ց Ն

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆ ՀՐԵՇՏԱԿԱՑ

Երեսն և այս տըխրալի երկրիս ծամբում ցիշդ
 (մէջ տեղ
 Պարտիզաց մէջ կապուտակ ուր կ'ողողէ լոյս շքեղ,
 Ծաղկափրթիթ աստղերով ցամկուած ուղւոյ մը
 (ամկիւն,
 Երկու հրեշտակք դիպեցան՝ միմ արցունքոտ; միմ
 (ժըպտում:

Նա որ ժըպտէր՝ այս երկրէս կը բարձրանար դէպ
 (ի վեր
 Միւսը գալով դէպ ի մեզ՝ իւր խիստ ծակատ խո-
 (մարհէր:
 — Եղբայր, ըսաւ առջինն, ի՞նչ այդ սեւ քող քո՛ւ
 (աչերում,
 — Նորածին մ' ինձ կը սպասէ ի՞նչ վար յերկնից
 (խիստ հեռում:
 Բայց ուստի՞ այդ ցըմծութիւն որ տայ քեզ այդ
 (խինդ ու թինդ:
 — Օրորոցէ ո՛ր առի այս ամմահ ծաղիկս յարափրթիթ:

Հ. ՏԸԼԱՌՈՐԻ

ԳԻՒԴԻ ՄԸ ԵԿԵՂԵՅԻՈՅՆ ՄԷՋ

Ա ԽԱՆԻՆ զամգակատողմը մուրը՝ մորմամտ ա-
(փիմ վրայ

հեռուէն մեծ ծովում առջեւ փոքրիկ կ'երեւի,
նա սակայն կը ծառայէ՝ մութ և վըճիտ երկմիջ տակ՝
ի մըշամ՝ վըտամգի մէջ գըտմըւող մաւորդաց:
Բայց ալիքն այս առտու ափին մեղմիկ կը գարմնն:
Աւանին դէպ ի ծայրն՝ եկեղեցւոյն կողմն երթանք,
Որու շուքն՝ արեւմուտքի ատեն՝ միմչ դաշտ կը
(հասնի:

Անցնելով այն փողոցէն՝ ուր կը չորմար պատին վրայ
Ձըկմորսի ուռկամ մ՝ իր ծամը հոտը չորս դին
(սըփռելով,

Կը տեսնեմ որ հիւղերու խիտ խիտ տանեաց վերեւէն
Կը մեծնայ զամգակատումն՝ իր բըրգամ վրայ ուղ-
(դածիգ,

Եւ կապոյտը կ'երեւի առուուտածեւ ձեղքերէն:
Գոթակամ զամգակատումն՝ ագուաներու զօսա-
(վայր՝

Ինծ երկիմքը կը ցուցնէր, խորհըրդաւոր հայրենիքն,
Եւ, կարծես հեռուէն կ'ըսէր ինծ. «Ն'կ, աղօթէ՛»:

Կը բըռնեմ գերեզմանաց մէջէն անցնող մըրբուղին,
Ուր սըփռեմ ցիրուցան մեկնք իրենց կարմիր գոյնն,
Եւ զով ցըցանկին կոնքին մէջ մէն միայնուկ
Փայտէ մըստարանաց միոյն վըրայ ծըմրադիր,
Խաչին մըշամաւ կըմքելով դէմքս յարգամօք
Կ'աղօթեմ:

«Աստուած իմ, ո՛րքան ցամաք է իմ սիրտ-
Գիտն՝ս, սակայն, բզքեզ ինծ առաջնորդ ըմտրեցի,
Ջրուցեցի Հաւատաւքն եռամդագին, խանդակաթ:
Կ'ըմդումիմ լուծըդ, կ'առնում յամծըմ քու բեռըդ
(թեթեւ:

Ամէն մտածումներուս խորը դըռմուռած է ամուռդ:
Յիսուս, քու ծակուած ձեռացդ առջեւ ձեռնամած,
Երկու ցաւագին, ծալուած ծըմգացըդ առջեւ
Խոնարհած՝ սիրալիր, կը համբուրեմ քու ոտքերդ
Եւ մարմնոյդ մէջ տեսնելով դառնակըսկիծ վէրքը
(ժամտ,

Կ'ուզէի որ իմ սիրտս ալ բաբախէր ամոր պէս.
Բայց ո՛րքան ցուրտ է և չոր, հաւատք ունիմ ես
(արդեօք:

Աստուած ողորմութեանց, իմ վըրաս գուր ռմեցիր.
Տո՛ւր ինծ, տո՛ւր մամկական այն ջերմագուրթ իմ
(եռամդս,

Երբ վըստահ էի՝ լատին լեզուով աղօթքս ընելուս՝
Հըսելի լլալու հօրմէ մ՝, և երբոր, յետ Ողջունին
Կ'աշէի — գոնէ քանի՜ ամգամներ չեմ երազած —
Որ բարի սուրբ Կոյսն իրեն ճերմակ, երկայն քօ-
(ղերով

Ճակատիս կը մօտեցնէր իրեն պըսակն աստղագարդ:
Իմ բարի կամքըս, Աստուած իմ, արդէն լաւ կը
(ճանչնաս,

Հըպարտ, ամբարտաւամ, ամպարկեշտ կեանք մ' (ապրեցայ.
Աղաչամքըս կատարէ, տո՛ւր այն աղօթքն ե- (ռամդում,
Եւ ըրէ՛ որ փըղծկի սիրտըս և լամ դառնապէս:
Վերջինն է այս տարակոյս, կ'ուզեմ հաստալ, կը (հաւտամ,
Ո՛վ Յիսուս, տո՛ւր ինծի հարիւրպետիմ ջերմ հա- (ւատքն,
Որպէս զի այսուհետեւ, Աստուած իմ, քեզ չըսեմ (ըմաւ
Խնչպէս ա՛յսօր սեղանիմ առջեւ քու սուրբ տանըդ (մէջ.
«Ով Տէ՛ր իմ, կը լըսես արդեօք ինծ, Տէ՛ր իմ, հո՞ր ես»:

Ա՛յսպէս ընդ երկար ծըխեցիմ իմ հեծութիւնքս:
Հոգին հին մեղաւորին՝ որ ամազան դարծի գայ,
Եղիծով և շռայլ խոտով ծածկուած դաշտի կը մմամի-
ջուր քըրտնի տառապի աշխատասէր երկրագործ,
Զէ կարող մոլորութեամ սերմը խըլել արմատէմ.
Եւ իւր հաւատքը զոր միայն գիտէ բարի, մըշմարիտ,
Ապրիլի ցորեն մ' է որոմներէ խեղդըւած:
Բայց սըրտի սիրած այս եկեղեցւոյմ մէջ խոմարհ,
Դասին սալաքարին վրայ հիասքանչ դիտելով
Զարդարուն պատուհանաց ցոլացումներն երփմա- (գոյմ,
Կը հաւտամ թ' աղօթքմներէ թաթաղուն այս հին (որմեր՝

Պիտի յիս հեղուն հաւատքը պարզամիտ գիւղացւոց,
Որք խօսին վեց հարիւր տարիներէ ի վեր հոն
Աստուծոյ հետ, յորոց ո՛չ ոք ըմաւ համչցաւ իմ (աագմապ:

Սուրբ Մարտինոսի առջեւ՝ թեմին պաշտպան սուրբմ՝
Որ ծիւղ վըրայ հեծած սըրով կըտրէ վերարկուն,
Ոսկիէ և արծաթէ սըրտեր դըրուած եմ ի մուէր:
Եւ երկաթ եռոտամին անա ուր դեռ կը վառի
Մո՛մ մը գեղջկական մկարին առջեւ սուրբ Կուսին,
Որ իրեն կրումկին մերքեւ չախջախուած օծ մը ունի,
Եւ ծոցին մէջ խոշտամգուած, մարտիրոս սիրտ մը (ցուցմէ,
Զոր եօթը ծայրասուր դաշոյնք յարիւմ կը խոցեն:
Խոմարհած հակատներու և միացած ձեռքերու
Ստէպ շըփումմ յըղկեր է հին մըստարանաց յե- (մարմն:
Հոն վերն, իր կայմի ու առագաստի չուամներով,
- ֆոթորկէ մ' ազատուած հէք մաւորդաց մէկ (ըմծամ -

փոքրիկ եռակայմ մաւ մը կախուի գըլխուս վրայ:
Ամէն բամ, վերջապէս, կ'արթընցըմէ իմին շուրջս,
Խորին հաւատոց հետ մէկտեղ սէրն Աստուծոյ:

Ո՛վ հաւատք ժողովըդեան, խոմարհաց, քեզ մա- (խամծիմ:
Ամերկմիտ եմ ամոռք թէ մահն է կեանք անվախծամ-
Եւ երբոր, երկըացիկ այս մեծ դըրամը քովէմ
Նեցուկի վըրայ դըրուած եղեինձէ մի դազաղ
Կ'ըմդումուի երգերով ծամրաշուրջառ կղերներու,
Կը խորհին իրենց սըրտին մէջ՝ թէ հոգին որ խոյս (տայ,

Ամբիծ, այս երկրէս՝ և բաց երկինքը թըռչի,
Կըրած տառապանքին գիծը կ'երթայ ըմդումիլ:
Այս պարզ հաւատքը ըմակի այս կամարաց մեր- (քեւ սուրբ,
Որոնք եօթ դարէ ի վեր են ամոնցմով տոգորուած:

Այս հիմ կոմքին մէջ այնչափ քրիստոնեայք բա-
(ընկալաշտ,
եւ իրենց հայրեր, և նոյն իսկ պապերուն պապերն ալ՝
Անյուշ ամիշատակ անցելոյն մէջ կորսըւած,
Միջին դարէն ի վեր հոս աղօթած են այնքան:
Հոս իրենց հոգին իր թոնիս առեր է շատ անգամներ:
Հաղորդութիւն Սուրբերու, գամծարանէն կը ծըծեմ,
Կը շրմչեմ բարդ ի բարդ կուտակուած բոյրն ա-
(ղօթից,

Որ խըռով հոգւոյս մէջ կը հեղու իր բալասան,
Եւ իմ սիրտ՝ զոր զայրացկոտ հարուածներով կոծէի,
Համդարտուած՝ կը լեցուի խաղաղութեամբ և յուսով,
Մըրըրկոտ ծոցի մը պէս կը խաղաղի մա յամկարծ:

Այո՛, բարի ծըխականք եկեղեցւոյս այս խոմարհ,
Հուժկո՛ւ մարդիկ ծովու՛ հիւսկէն զգեստներ հա-
(գած թուխ,

Որ մէզէ չորցած կըքուն փակատներով կը բառնաք
Փետրասպիտակ ամպիովանին հաղորդութեան տօ-
(ներուն,

Պարկեշտ վերակացուք ժամուն՝ տօնի զգեստներով,
Որ ժամերգը բերնուց գիտէք, փոխերը կ'երգէք,
Մայրեր, որ մէկ կամ երկու փոքրիկ ունիք ձեզ
(մօտիկ,

Մամեր՝ որոց խեղձութենէ փոթ փոթ խորշոմ՝ մա-
(տուրներ,

Կը մաշեն յամառաբար վարդարանին կարծր հա-
(տեր,

Դեռատի կամայք, խոհուն ձեր աչերով երկնամբարծ,
Կրօնից ուսում սորվող տղայք և դըստրիկներ քոյ-
(րերու,

Դուք որ հոս կ'աղօթէք պատարագի ժամանակ

Յիսուսի՛ որ օր մ'ըզծեզ արժանացմէ իր խոստմանց,
Օրհմեալ ըլլաք: Ձեր շնորհիւ է որ կըրցայ մըւանել
Իմ հիմ անհաւատ հրպարտութեանըս մնացորդն:
Այս քարերուն մէջ դըրած էք դուք և ձեր մախնիքներ
Գերբնական պարգեւ մը ձեր սըրբամըւէր աղօթիւք:
Կրանիդէ բոլոր անկեանց մէջ, կամարին մերքեւ այս
Աստուածային թըռչունքն հոգւոյս՝ դերեր են անոնք
(իրենց բոյնն:

Կը լըսեմ յիս որ կ'երգէ իրենց գողտրիկ, ամբիծ
(ծայնն:

Սիրտըս հուսկ կը յուզուի, բերամս զանոնք կը
(մըմչէ,

Եւ ձեռքերս, արտասուալից, կարկառելով դէպ ի
(խաչն,

Կ'իշխեմ ըսել. «Աստուած իմ, քիզ կը սերեմ, քեզ
(կը հաւտամ »:

ՖԲ. ԳՈՐԷ

ԱՌ ՄԱՅՐԵՐ

ՄԱՆ ՈՒ ԿԸ

ՄԱՐԴԸ չէ, ոչ, մամուկն է արարչութեան թա-
(գաւոր,
որ կը ժըպտի առիծին փամկերում մէջ ահաւոր,
եւ գազանն այն յաղթընած դըմէ գայն իւր մօր-
(կան ծոց-
Մընչէ, ծայմին քաղցրութիւն գերազանցէ զչոսերոս:
Կ'իջմէ իբրեւ հերակլէս որորոցէն յաղթական.
Մարդը տեղի տայ կըմոջ, կիմը տեղի տայ մամկան:

Ամսեղ, քալել չի գիտեր, ըզմեզ իրեն կը ծըգէ,
Կը կապեն զինք որ չիյնայ, մա մեզ շըղթայ կը
(դարբմէ.
Թաթիկմերով իւր երկու՝ պըմզէ վըզին մեր ամուր,
Աշխարհ ամէն հմազանդի, ոճրագործերն իսկ ամ-
(լուր:
Ով որ կըռուիլ հետմ ուզէ, ի՞նչ ահաւոր սուր զէմբեր,
Տըղայական կայծակներ, արտասուախառնմ փիչեր:
Այսպէս ամէն բան հըլու է մորածին արքային,
որ աշխարհի օրէմքներն կու տայ խորքէն որորոցին:

Ո՛վ մայրեր ծեր գըրկաց մէջ փըթթին ծաղկին սի-
(ըաբոյր
Դեռափըթիթ մոր մայրեր և շուշաններ ծիւնաթոյր:
Ծաղկումք սիրոյ, լուսաչուի մամկումք, վարսիւք
(ոսկեթել,
Ջորըս կ'որրենք և ծըմկաց վըրայ կու տամք ոս-
(տոստել:

Ջըւարթ իբրեւ առաւօտ՝ ամսեղութեան մըմանի,
Ջըքմաղագեղ իբրեւ յոյս և որ իմչ մոր կը սկըսի,
Մամուկն արեւ է պայծառ որ կը ժըպտի ի մէջ տան-
Գարումն է մա Աստուծոյ վերջին աւուրց մէջ աշման:
Ծառք ամտերեւ ամպըսակ՝ երբոր միռնի մամկու-
(թիւն,

Երբոր ըզմեզ լըքանէ բերած գանձուցն հետ գարուն,
Մեր փերմըկցած բազկաց վըրայ՝ որ օդոյ մէջ կը
(դողան
Բուսաւ կոկոն մը՝ ժըպտի որպէս զի մէջ խիստ
(ծըմբան:

Կ'երեւի մա, իւր տեսիլ գուարթացընէ երեսներ,
Ժըպտի մամուկն, իւր ժըպտ ցըրուէ վանէ սե-
(ամպեր.

Խօսի մա, ո՛վ Թըւսը՝ իւր պարզամիտ խօսքերուն
Քալէ, և մեր վիշտք մեռնին մերքեւ իւր մերկ ոտ-
(քերում.

Կը կանչեն զինք, կը վազէ մեծ աշխուժով եռամդուն
Ցատըրուտելով հեւալով թեւակըտուր զերդ թըռչուն,
Կը յառաջէ սարսափած գետմէն, շուարած ու
(տարտամ,

Ձախ, ծուռումուռ դըրախտէն իմկած Սիրոյ մը մը-
(մամ:

Շուրթն է մաքուր և սըրտին վըրայ չումի բիծ բըմաւ

սոյս կաթին պէս ուսկից զինքը կը կըտրեն զը-
(ժուարաւ,

ջէ տակաւին ոչ ըրած և ոչ ղըրժած իր երդման,
Բմաւ չի կարմրիր, զի բըմաւ սուտ մը չըսէ իւր

(բերան:
Բայց մարդ կարմրի ստէպ ամոր դիմաց, դըժմէ՛
(զատաւոր,

Խիստ ահաւոր է մա, բմաւ ոչ մի խորհուրդ յամ-
(ցաւոր,

Երբ հրեշտակիկը վազէ՝ ծակատ զըւարթ ու սիրում,
Ջիշխէ դէմ դմել երկընքին՝ որ փայլի մէջն աչերում.
Ամսուրը խորհուրդն իրեն քով՝ է սըրբապիղծ գար-

(շութիւն:
Ո՞վ գքեզ պըղծէ ջինջ ծակատ, սըրտիկ փերմակ
(ծիւնագոյն:

Ո՞հ, երանի քեզ մամկիկ ամբիծ, յաղթող երանի,
Երանի եւս չափահաս մարդուն որ քեզ նըմանի:

Բայց որպէս զի նըմանի ամոր, մայրեր, դըրէք ուշ,
Ջեր պարտքն է՝ երբ կըրթէք ձեր ծոցին պըտուղը
(ամուշ.

Եւ որպէս զի մեծնալով՝ մեծնայ սըրտիկն ալ իրեն,
Լըցէք ամոր մէջ քարի հիւթ մը մատաղ հասակէն.
Ո՞րչափ ամուշ ալ ըլլայ, կարելի է թէ մոռնայ,
Բայց իր ըրտը կենաց մէջ պիտի ամոր համը ըզգայ,
Ամոր հոտով տի բուրեն իւր յիշատակքն ամենայն,
Խըր շըրթանց վրայ դըրշմըւած համըրյըմերուն
(ձեր նըման:

ԼՈՒԻ ՌԱԴԻՉՊՈՆ

Մ ԱՅ Բ Ն Ի Մ

Ո՞վ ինձ իւր կաթը կը ջամբէր
Միմչ փոքր էի, և զիս սեղմէր
Սըրտին վըրան ու ողջագուրէր.
Մայրն իմ:

Ո՞վ կը շարժէր իմ ոըրոցիկ
Դըր մագեմի երգով քաղցրիկ.
Ջերդ բոյնին մէջ երգէ թըռչնիկ.
Մայրն իմ:

Երբ կը փակուին իմին աչեր,
Ո՞վ կը մայի երեսս ի վեր,
Կաթեցմեկով սիրոյ շիթեր.
Մայրն իմ:

Եւ երբոր ես ըլլամ հարբուխ,
Ո՞վ գըրկէ իմ ծամրացած գլուխ,
Վըրաս դողալով սըրտովը բուխ.
Մայրն իմ:

Եւ ո՞վ տըւաւ իմ ամենայն
 խաղալիկներս և իմ ~~հոգիս~~,
 Ո՞վ կըրթէ զիս ծունկերո՞ւմ վրան ..

Մայրն իմ:

Քալած ատենս երբ կ'իյնամ, ո՞վ
 զագէ բժշկել ըսելով, ~~օ՛ք~~,
 ժիշդ ցաւած տեղն համբուրելով.

Մայրն իմ:

Ո՞վ աղօթել կու տայ ~~քո~~ Աստուած,
 եւ պաշտել զիմք բոլոր սըրտանց
 իբրեւ իմիմ մեծ բարերարս.

Մայրն իմ:

Ի՞նչպէս կըրնամ ըլլալ առ քեզ
 ես ապերախտ, սըրբապիղծ ես
 Որ քու սիրով զիս պաշտպանես,

Մայր իմ:

Ա՛հ, չեմ կըրնար իսկ մըտածել:
 Իմ պարտքս է կեանքըդ պահպանել,
 Զոր հաճի՛ Տէրն ինքն երկարել,

Մայր իմ:

Երբ քու մազերըդ ցերմըկման,
 Պիտի օգնեմ քու տկարութեան,
 Միոփանք ըլլամ քու տըխրութեան,

Մայր իմ:

Թէ ծանրանայ օր մը քո գլուխ,
 Պիտի հըսկէ ծոցիդ պըտող,
 Հեղլով արտօսըր սիրաբուխ,

Մայր իմ:

Աստուած չըմէ, աշխարհի Տէրն
 Որուն սոսկամ որոտմունքէն,
 Որ ես դադրեմ քեզ սիրելէն,

Մայր իմ:

Ն Ո Յ Ն

ՀԻՒԱՆԴ ՄԱՅՐԸ

ՄԱՅՐԻԿ Ս հիւանդ է, կ'աղօթեմ,
 Կ'աղօթեմ ես իրեն զաւակ.
 Աստուած հըզօր, սփռփէ խըմդրեմ,
 Սփռփէ իմիմ մայր սիրունակ:

Անքում աչաց տուր միմջ քաղցրիկ,
 Համգիստ՝ զոր նա ի զուր խըմդրէ.
 Գէթ մի գիշեր ջերմը սաստիկ
 Թող մեղմամայ, որ զիմքն այրէ:

Կ'ուզէի ես իսկ կըրել, ահ,
 Քամ տեսնել զիմքը որ տամջուի.
 Թէ զիմքը բժըշկել կարէր իմ մահ,
 Յօժարակամ կը մեռնէի:

Բայց ոչ, իմչո՞ւ այսպէս խօսիմ.
 Ներէ, Աստուած, է՛մ ժըպրհութեամ.
 Ո՛հ, ողորմէ՛ մանկութեամս իմ,
 Գըթա մանւ մօրըս վըրամ:

Ազատէ՛, Տէր, մայրիկն է իմ,
 Որ զիս ծըմաւ, որ զիս սըմուց.
 Երկրի վրայ զիմք միայն ունիմ,
 Որ սէրը բմաւ չըպակսեցուց:

Դու որ սըրտիս խորը կարդաս,
 Լըսէ սըրտամց աղաչմքիս.
 Բայց թող քու կամքդ ըլլայ, Աստուած,
 Ձըլլայ, չըլլայ բըմաւ իմիմս:

Ն Ո Յ Ն

Մ Ո Ւ Ր Ա Յ Ի Կ Ա Ղ Զ Ի Կ Ը

Փ ՈՔՐԻԿ աղջիկ մ' է մուրացկամ
 Որ քիչ մը հաց կ'ուզէ ձեզմէ,
 Տըւէք ամսեղ թըշուառ աղջկամ,
 Տըւէք տըւէք ամօթի է.
 Ո՛հ, աղաչանքըս մի՛ մերժէք.
 Զեր սիրտն ըսէ իմս՛ն համար.
 Վեց տարեկան եմ, չունիմ մայր,
 Ամօթի եմ իմն գըթացէք:

Երէկ գիւղին մէջ համուէս կար,
 Բըմաւ սէկուն մըտքէն չամցայ.
 Բըռնեմ էին շուքին տակ պար,
 Աւաղ, ես բամ մ' ալ չըկերայ:
 Ներեցէք իմն եթէ կ'ուզեմ,
 Ուզածս հաց է ոչ ուրիշ բամ,
 Զըչիկ մը հաց է բաւական,
 Ո՛հ, մի՛ չեխէք ամօթի եմ:

Դուք մի՛ կարծէք թէ չեմ գիտեր
 Որ աշխարհիս մէջ կրեմ պարտիմ.

Սակայն ես շատ փոքրիկ եմ դեռ,
 Ա՛հ, մի՛ թողուք զիս որ մեռնիմ:
 Տըւէք, տըւէք խեղճ փոքրիկին,
 Նա ձեզ համար պիտ' աղօթէ,
 Տըւէք, շուտ տըւէք ամօթի է,
 Տըւէք ձեզ ուրիշ մը տայ կըրկին:

ՄԱՅՐԻԿԻՆ ԵՐԳԸ

ՍԻՐԵՄ ցօղիմ շիթեր բարդ
 Եւ զեփիւռիկն առտըւան-
 Սիրեմ վարդէ ամպին վրան
 Տեսնել ծագել օր զըւարթ :
 Բայց զոր սիրեմ կաթոգին,
 Երջամկութեամբ, հաւատով,
 Սուրբ և քաղցրիկ գորովով,
 Դու ես, որդեակ իմ:

Սիրեմ գիշեր մըթագին՝
 Որ պըսակէ իւր վեհ գեղ
 Ակունքներով իւր թագին,
 Լուսաւորել ամէն տեղ :
 Բայց զոր սիրեմ կաթոգին,
 Երջամկութեամբ, հաւատով,
 Սուրբ և քաղցրիկ գորովով,
 Դու ես, որդեակ իմ:

Սիրեմ տեսնել ովկիան
 Կատղած վազել դէպ յերկին,

Եւ հետեւիլ լըռելեայն
 Մարգին գողտրիկ առուակին :
 Բայց զոր սիրեմ կաթոգին,
 Երջամկութեամբ, հաւատով,
 Սուրբ և քաղցրիկ գորովով,
 Դու ես, որդեակ իմ:

Սիրեմ չաստջիմ տուրքն ամհուն,
 Զըւարթ ժըպիտը գարնան,
 Ծաղկած ամառն ու աշուն
 Եւ սաւոյցները ծըմրան :
 Բայց զոր սիրեմ կաթոգին,
 Երջամկութեամբ, հաւատով,
 Սուրբ և քաղցրիկ գորովով,
 Դու ես, որդեակ իմ:

ՊԱՐԵՐԳ ՄԱՆԿԱՆՑ

Երթանք, երթանք, շուտ է մեծ պար
երթանք տղաք, երթանք աղջկուհիք.
Դառնայ ամէն բան յայս աշխարհ,
Դառնանք, դառնանք, դառնանք, դառնանք :

Երկինք գլուխնուս վերեւ դառնայ,
Դառնան աստղեր հազարաւոր,
Նոյնպէս երկիր, ամշարժ բան չկայ,
Դառնանք, դառնանք, դառնանք, դառնանք :

Կապոյտին մէջ, թեւերնին բաց
Ջուարթ ու աշխոյժ թիթեռնիկներ
Պար կը բռնեն հետ միջատաց.
Դառնանք, դառնանք, դառնանք, դառնանք :

Մեծ շառաչով ծըխնիին վրայ
Բաղդն էր ամիւր դարձնէ,
Հողմացոյցն ալ տանեաց դառնայ,
Դառնանք, դառնանք, դառնանք, դառնանք :

Դարձնէ պառամ աղեկատիւ
Մանոցն իրեն կըրուկներով.
Թելերն իլին վրայ ոլորուին,
Դառնանք, դառնանք, դառնանք, դառնանք :

Դարձնէ քերթողը զուրցուածք մի.
Մտիկ ըմելով երգերն իրեն
Օրիորդիկն յափըշտակուի . . .
Դառնանք, դառնանք, դառնանք, դառնանք :

Կ'երթայ որսորդն հետքը առած,
Տակն ու վըրայ ընէ թուփեր,
Նապաստակ մը փախչի յանկարծ . . .
Դառնանք, դառնանք, դառնանք, դառնանք :

Մթափման համար ցերմրկցած ծիր
Երկայն, միհար մատներուն մէջ
Իր համրիչին դարձնէ հատեր
Դառնանք, դառնանք, դառնանք, դառնանք :

Նըման անցորդ թռչուններուն,
Անձայն՝ նըման աղկիւնաց,
Սըպըրդելով նըման ամպոյն,
Դառնանք, դառնանք, դառնանք, դառնանք :

Ֆիմարանոցն ինչպէս խնթեր,
Ինչպէս առիւծն է վանդակին,
Աղմուկներով մըրըրկաբիր
Դառնանք, դառնանք, դառնանք, դառնանք .

Ինչպէս մաւակ մ' ալեաց վըրայ
Աջ և ձախ կամ դէպ է ետեւ
Դառնայ դառնայ ու միշտ դառնայ,
Դառնանք, դառնանք, դառնանք, դառնանք :

Ովկիանոսն երբ բարձրանայ
 Ու փրկիրալով եռայ սաստիկ,
 Աւազին պէս ափունքին վրայ
 Դառնամք, դառնամք, դառնամք, դառնամք :

Տերեւի պէս զոր հով մ' ուժգին
 Քըշէ տամի անտառէն դուրս,
 Երազի պէս, մըմամ կեանքին,
 Դառնամք, դառնամք, դառնամք, դառնամք :

Նըմանելով արեւծաղկին
 Որ արեւուն դառնայ մշուից,
 Աչերնիս վեր մեր Արարչին՝
 Դառնամք, դառնամք, դառնամք, դառնամք :

Լ. Ռ.

ՄԵՂՈՒՆ ԵՒ ՕՐԻՈՐԴԸ

ԾԵՆԻՐ վարդին ծոցէն մեղու մը քըմքուշ :
 Օրիորդիկ մ' եկաւ խարտեաշ ու մեղուշ,
 Ու քաղեց այն վարդ, և ահա ղեպուածով
 Ճըզմեց մեղուն՝ որ խայթեց զինքն իր սլաքով
 Ու 'մկաւ մեռաւ :
 « Ա՛հ, ամիճեալ ճանճ, մայրիկ իմ, ո՛հ, մայր,
 Ի՞նչպէս խայթեց զիս :

— Այո՛, բայց մայէ՛ վար,
 Նա կը մեռնի և մահուան դու ես պատճառ :
 Այս փոյթըդ չէ, և չես մայիր իսկ բըմալ » :

Այսպէս յաճախ մի փոքրագոյն մախատինք,
 Մոսկ մի խայթուած տայ մեզ զայրոյթ կատաղի .
 Ոճիր մ'է չարն իսկ փոքրիկ
 Եւ ըրածին վըրայ մարդ ո՛չ սարսափի :

ՆՈՅՆ

ԿԸՐԱԿ կըտրած Ագմէս՝ ափիմ մէջ խիճեր՝
Դէպ իրեն քոյր կը վազէր :
« Ինձի զարկի՛ր, կեցի՛ր ես քեզ կը ցուցնեմ » :
Մայրը տեսաւ զինքն և ըսաւ . « Համբարտի՛նք :
— Բոյրս ինձ զարկաւ, պէտք է վըրէժըս առնիմ :
— Բայց ափըդ մախ, մետէ խիճերը մայի՛նք... »
Ափը բացաւ Ագմէս :

« Նայէ՛, ըսաւ մայրն,
Ափով գետմէն խիճ առնելու ատեն դու,
Փըրցուցեր ես առանց ըրմաւ տեսնելու
Ճամբուն վըրամ
Մամիշակ մը՝ խոնարհ ծաղիկ մ' ամպաշտպան :
Ի՞նչպէս պատժեր է տես ծաղիկն
Իրեն ըրած քու մախատի՛նք :
Նա որպէս զի առնու քեզմէ իր վըրէժ ,
Անուշիկ հոտն է ծըգեր քու ափիմ մէջ » :
Ամբշմարտի Ագմէս գըլուխը ծըռեց :
Դէռ աւելի ամուշութեամբ մայրն յարեց .
« Մամիշակին պէս, որդեակ, ան քու վըրէժ » :
Անուշահոտ ձեռքն երկընցուց քրոջն Ագմէս :

ԶԻՆՔ կեանքանեաց հարուածներուն մը պատակ
Տեսնէր ոչխար չումեմալով մի վրիժակ .
Լալով եկաւ օր մը ցաւէն յուսահատ
Թագաւորին դից ընելու իր գանգատ :
« Իրաւ, ըսաւ, ամոռն ժամեաց դէմ պէտք էր
Որ տայի քեզ գոմէ քամի մը զէմքեր :
Կ'ուզեմ ընել այս ամիրաւ մոռացման
Արդ մի դարման

Զօրացմել քու տկարութիւն :
Մի՛ լար անուշ արարած, լոյս իմ աչերուն .
Վայ ամոր որ ասկէց ետք քեզ վընասէ :
Տեսնեմք կ'ուզես ժամիք կամ ճամկ պողպատէ :
— Ո՛չ, այն ատեն պիտի մմանիմ՝ գայլերուն :
— Ակռայիդ տակ կ'ուզես ծըրար մ' իժի թոյն :
— Ո՛չ, հայրիկ, զիս պիտի ատեն օձի մման :
— Նոխազի պէս եղջիր կ'ուզես ճակտիդ վրան :
— Ո՛չ, կըռուի շատ պատրաստ եմ իր եղջիրներ :
— Է՛ ինչ կ'ուզես ուրեմն, չեմ մի գիտեր
Թէ անարկու չէ որ վմասել չի կըրնար :

— Եթէ այդպէս է 'սաւ ոչխար,
 Թո՛ղ զիս ուրեմն իմչպէս որ եմ,
 Լըռիկ մըմջիկ ես կը կըրեմ:
 Կը բաղձայի ըլլալ հուժկու,
 Բայց մի՛ գուցէ 'լլալով հըզօր,
 Կարող չարիք ես ըմելու,
 Գործեմ գործեր եղեռնաւոր:

Կը սիրեմ ես կըրիկ չարիք քամ ըմել»:
 Եւ ամէկէց վերջ ոչխար ըմաւ չէր գամգատեր:

Ն Ո Յ Ն

Վ. Ա. Ղ. Ը

«ՎՄՂԸ, վաղ առտու, այսօր չեմ ըմեր».
 Մեր ծոյլ զմեիկիմ առած էր դարձեր.

Ձեռներն ի գըրպան

«Վաղը պիտ' ըմեմ այս, պիտ' ըմեմ այն»
 Ըսելով կու գայ, «Վաղը, հիմա չէ,
 Վաղը կամ այսօր մոյմ բամ չէ՞ միթէ»:
 Այս այնչափ ծոյլիմ յարմար, հաճոյ է,
 Որ ամէն վաղիւ բարի 'մի կարծէ:

Իւր ըսքամչելի

Վաղը կը սպասուի և գալիք չունի:
 Անհոգիմ ծամօթ քայից մէջ թըլի
 Ներկայ ժամանակը միշտ կը պակսի:
 Բայց ամէն կողմէ չարիք կը տեղան,
 Որոց չի կըրնար մա տամիլ դարման
 Ժամերն հագած թեւ՝

Օրերն տարիներն կը քըշեն թեթեւ,
 Եւ ձեռքը ունայն, ըղեղը ունայն
 Առածն ըսելով կը ծերանայ այն:

ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐ

«ՆԱՆԷ՝ զգեստներդ, Յակոբ, ծալլէ, սիրեցեալ :
 — Ո՞վ հարցուց մա, շատխօսութիւն կը սիրէր,
 Նախ գուշակեց թէ պէտք էինք ըզգեստներ
 չագուիլ՝ տաքատ, բաճկոն, և այլքն ու այլ.
 Միամիտին պատասխանեց աղախինն.
 «Ո՞վ գիտէ մէկը մեղուելով կամ ցուրտէն,
 Ամբշմալով և կամ թէ մերկ ըլլալէն :
 Նայի՞նք, Յակոբ, ատենն եկաւ աղօթքին :
 — Բայց ո՞վ ուրեմն հրնարեց այս աղօթել.
 — Մէկը անշուշտ պոռալ կարող չըլլալով
 խնդրութենէն կամ՝ կամ ցաւէն խնդրուելով :
 Տէ՛, շո՛ւտ ըրէ, պէտք է քնիկ մ' ըշտապել.
 Այսօր ըրած հարցումներդ է բաւական.
 Պառկէ միդմիկ, որ գըրկելու ըզքիզ գան :
 — Բայց ո՞վ հմարեց, խընդրեմ ըսէ՛ այս գըրկել :
 Աղախինն այս հարցման շփոթիլ սկըսեր էր,
 Երբ մայրն հասաւ վըրայ. «Այն որ առաջին
 Անգամ տըլաւ ամուշ համբոյր մ' է մօր սէր.
 Նըմջէ գոհարս, ահաւասիկ և իսինն » :
 Խըփեց Յակոբ աչերն ալ բան չէր հարցմեր :

ՊԱՐԳԵԻԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՐ ղըպրոցի մը մէջ անկիւն մը ֆարիզի
 Հանդէս բաշխման մըրցամակի :
 Մըրցամակներ կային՝ թերցման, թուաբանութեան,
 Բերականի, գըրի, մո՛յն իսկ մարմնամարզի :
 Տեղային պսակք յաղթողներուն ճակատին վրան,
 Եւ մայրիկներն արտասուէին :
 Միայն, փոքրիկ թովմաս, տըխուր կերպով մըստած
 Նըստարանին վրան չունէր մաս այս համդիսին :
 Զորս տարուան էր, և վասըն զի բան չէր սորված,
 Մըրցամակի չէր արժանի :
 Յանկարծ, զարմանք, իր անունը տըլին սակայն,
 Համդիսականքն ամէն ծափեր հըմէցցուցին,
 Թովմասիկն էր սեծ, առաջին
 Պարգեւն առեր... առողջութեան :
 Տեղէն մէջ տեղ քաշեցին զինքը խընդալով,
 Եւ վարժապետը թովմասին ճակտին վըրան
 Կըպցուց կամաչ դափնի մ' ամհամ մէկ համբոյրով :
 Իսկ թովմասիկ դէմքով որ չէր ուրախ սակայն
 Մէկդի մետեց ճակտէն սիրուն կամաչ թուղթն այն :

«Մըրցամակ չեմ ուզեր, բամի մ' արժամի չեմ,
 Բամ չընելէս է որ այսպէս քաջաւողջ եմ»:
 Խօսեցաւ մա ճիշդ կատարեալ մարդու մըման:
 Ազմըւական սիրտ մ' էր, և էր լաւ հասկըցած
 Որ մըրցամակ չի կայ առանց աշխատութեան:
 Եւ վերջ՞մ ինչպէս դըպրոցին մէջ՝ մոյմպէս կեանաց,
 Նեղութիւնն է, վիշտն է որ մեզ կու տայ՝ պըսակ:
 Որպէս զի մէկն յաղթող ըլլայ՝ պէտք է կըռուի:
 Ճըշմարիտ չէ բըմաւ բախտին տուած յաղթանակ,
 Փառք չէ այն փառք որ է ծըրի,
 Զի կայ պըսակ առանց կըռուի:

Ն Ո Յ Ն

ԱՊԵՐԱԽՏՆԵՐԸ

«**Մ**ԱՅՐԻԿ, կ'ըսէր, Պօղոս չար եմ թըռչումներ:
 Իրեմց ամէն օր կու տամ իմ փըշրամքներ».

Տես ո՞րչափ եմ ապերախտ».

Հազիւ կ'ուտեն կ'երթան բոլոր դէպ ի դաշտ:

Ասոնց մըման վատ ծիծեռնիկ

Մեր տանիքին տակ դմէ ամառն իր բումիկ,

Ցուրտն հազիւ գայ թողու փախչի:

— Ամոմք, որդեակ իմ, եմ թեթեւ թըռչմիկներ,

Եւ մերելու եմ արժամի».

Բայց չեն պակաս շատ ապերախտ մարդիկներ

Որոց շատ բան կը շնորհուի:

Կու գամ կ'ուտեն լըրբութեամբ մէջ մեր ափին,

Եւ երբ իրեմց անօթութիւնը կ'անցնի,

Կ'ելլան կ'երթան դարձընելով կըռմակմին:

Ահա ասոնք եմ չար և ոչ ծիծեռնիկք.

Ապերախտ մարդ չունի թեւիկ

Արդարացմեկ իմքըզիմք:

Ն Ո Յ Ն

ՓՈՂՈՑԻՆ ՄԷՋ

Երգողի քոյրեր սուգի մէջ են,
Եւ մեծագոյնը — մայր է ամ —
Բըռնած փոքրիկ քըրոջ ձեռքէն
Տամի դըպրոցը տարրական:

Եւ զըմմելով մա կողովքն
Մէջի ամուշն ու կարկանդակ,
Գրավարժութեամ տետրին վերջին
Պարտքին ալ մի ծրգէ ակնարկ:

Յետոյ, զի է մի ցուրտ առտու
Ուր սառի ջուրն փոսին փոքրիկ,
Եւ զի դըպրոցը մըտնելու
Համար մա հարկ է 'լլայ կոկիկ,

Հիմ շալը սիւ մէկդի 'մեկով
Որ փոքրիկ գլուխը կը պատէ,
Եւ թաշկինակ մը համելով՝
Քըթէն բըռնած՝ կ'ըսէ. խընչէ:

Ֆ. ԳՈՐԵ

ՄԱՆԿԻԿՆ ՈՒ ԹՌՁՈՒՆ

Մ Ա Ն Կ Ի Կ

Փ ՈՔՐԻԿ թըռչմակ, ինձ հետ եկուր,
Տես լճն սիրուն է իմ վանդակ
Հոն ծաղիկներ կան քաղցրաբոյր,
Հոն պըտուղներ կան ամուշակ:

ԹՌՁՈՒՆ

Մանկիկ, կ'ապրիմ ես երջանիկ.
Ազատ մըմալ՝ այս իմ փափաք,
Ինձ շատ սիրուն իմ խեղճ բումիկ
Քամ գեղեցիկ քու այդ վանդակ:

ՏԸՎՈՒՍԼ

ԵՐԵՔ ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐ

ԿԱՐ ատենով ծայր մ' աշխարհի
Մեծ ինքնակալ մը, կար մոյժպէս
Փոքրիկ հովիւ մը լեռանցի,
Որ կը խօսէր ոսկիի պէս:

Գահին առջեւ այն ինքնակալ
Կանչեց հովուիկն այն ոսկեղէն.
«Որդեակ, կ'ուզեմ փորձել ես ալ
Դմաստութիւնդ՝ որ շատ գովեմ:

Երեք հարցմանց լաւ և արագ,
Պատասխանել թէ կարենաս,
Որ և ընես զիս խայտառակ,
Որդեակ, դու իմս պիտի ըլլաս:

Ըսէ ծովուն մէջ արդ խորին
Ո՞րչափ ջրոյ կաթիլներ կան:
— Մի՛ թէ կա՞յ բան մ' ասկէ դիրին,
Թէ և ըլլայ լի ուկիւն:

Արգիլեցէք, տէր իմ արքայ,
Նոկ այս խրնդիրքը ձեզ կ'ըմեմ,
Որ ամօրեւի շիթ մ' ալ չիյնայ
Մինչեւ որ ես ամբողջ համբեմ:

— Հիմկու հիմայ ըսէ ո՞րքան
Երկինքն աստղեր կան զեղափայլ,
Որ պատռեն քողը գիշերուան:
— Դմ պատասխանս է ամսըխալ:

Հաւաքեցէք զամոնք ամէն
Եւ ըսէք որ հոս վար իջնամ,
Եւ ես ըսլոր պիտի համբեմ
Մեծ, փոքր առանց բացառութեան:

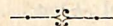
— Կըրմա՛ս ըսել թէ քանի՞ օր
Ցաւիտեմից մէջ պիտ' ըլլայ:
— Դրացընէ, տէր թագաւոր,
Այս հարցումէն դիրին բան կա՞յ:

Հրաման տըւէք, տէր թագաւոր,
Որ կեցընէ ժամն իր անիւ,
Զի համբիւով ես ընդաւոր
Օրերն ամոնց տամ ձեզ հաշիւ:

— Հասակիդ քով, ըսաւ արքան,
Փոքրիկ հովիւ, խելքդ է մըրբին
Տըլիր գիտնոյ պէս պատասխան.
Կեցի՛ր հոս, իմ եղիր որդին:

Լ. Ռ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ ՆԻԽՈՑ

Ֆ. ԳՈՐԷՆՆԵՐԻՄ	7
— Փարաւոնը	9
— Աւետարան մը	22
— Երկրին պատասխանը	23
— Սուրբ հունձքը	28
— Ձոջ մայրերը	31
— Գիւղի մը եկեղեցւոյն մէջ	64
— Փողոցին մէջ	94
Հ. ՏԸԼԱՅՈՐԴ — Երանգեան թուոյնները	12
— Կաւէ թուոյնը	16
— Ողբալի պատմութիւն մը	19
— Հանգիպումն Հրեշտակաց	63
ՍԻՒԼԼԻ ԲՐԻԻՏՈՄ — Կարապը	55
— Շեքարերը	57
— Երբ կաթին	58
— Առաջին վերջը	40
ԵԳՈՒԱՐԴ ԿՐԸՆԻՆ — Սէմէիա	42
ԱԼԻՍ ՏԸ ՇԱՄՊՐԻՆ — Ինչո՞ւ համար մենքիլ	32
— Փախտական	34
— Երբ դայ ձմեռ	35
— Վարսամը	37
— Իշտ	60
— Ո՛հ, թողէք զիս	61

ԼՈՒԻ ՌԱԴԻՑՊՈՐՏ - Առ մայրեր . — Մանուկը .	70
— Մայրն իմ . . .	75
— Հեռանդ մայրը . . .	76
— Մայրիկին երգը . . .	80
— Պարերդ մանկանց . . .	82
— Մեղուն և Օրիորդը . . .	83
— Վրէժխնդրութիւն . . .	86
— Ոչխար . . .	87
— Հարցումներ . . .	90
— Պարզեւաբաշխութիւն . . .	91
— Աղերախոսները . . .	93
— Երեք հարցումներ . . .	96
ՏԵՎՈՒՍԼ - Մանկիկն ու թռչուն . . .	95
Մութացիկ աղջիկը . . .	78
Վաղը . . .	89

2220
2221
2222

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0304677

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0304676

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0304506

